1337 (2021-2022) – Nr. 5
ingediend op 5 juli 2022 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Brecht Warnez, Johan Danen,
Koen Daniëls, Kristof Slagmulder en Katia Segers

over het ontwerp van decreet

over de instroom en het optimaliseren
van de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs
en overige organisatorische aspecten
van het hoger onderwijs

Documenten in het dossier:
1337 (2021-2022) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
– Nr. 2 en 3: Amendementen
– Nr. 4: Verslag van de hoorzitting

Vlaams Parlement

verzendcode: OND

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:
Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Loes Vandromme, Hilâl Yalçin;
Jean-Jacques De Gucht, Gwendolyn Rutten;
Johan Danen, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:
Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Els Ampe, Tom Ongena;
Stijn Bex;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:
Kim De Witte.

INHOUD

I. Toelichting door minister Ben Weyts 4
II. Algemene bespreking 8
1. Tussenkomsten van de leden 8
1.1. Kristof Slagmulder 8
1.2. Hannelore Goeman 11
1.3. Jos D'Haese 12
1.4. Koen Daniëls 13
1.5. Gwendolyn Rutten 15
1.6. Johan Danen 16
1.7. Brecht Warnez 17
2. Antwoorden van minister Ben Weyts 18
3. Replieken van de leden en bijkomende antwoorden van de minister 24
III. Artikelsgewijze bespreking 29
1. Toelichting amendementen 29
2. Artikelsgewijze stemming 30
IV. Stemming over het geheel 32
Gebruikte afkortingen 33
Tekst aangenomen door de commissie 34

Op 30 juni 2022 besprak de Commissie voor Onderwijs het ontwerp van decreet over de instroom en het optimaliseren van de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs en overige organisatorische aspecten van het hoger onderwijs, ingediend door Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand.

I. TOELICHTING DOOR MINISTER BEN WEYTS

Minister *Ben Weyts* licht toe dat het ontwerp van decreet onder andere zorgt voor de introductie van een harde knip met het oog op de verhoging van de studie-efficiëntie en daarnaast ook heel wat rechten verschaft aan studenten. De aanleiding is de simpele vaststelling dat er te veel vrijblijvendheid en onduidelijkheid zit in het huidige systeem en te weinig structuur. De grootste slachtoffers daarvan zijn de studenten zelf.

Niets doen is geen optie, meent de minister. De situatie is urgent: bijna 28 procent van de studenten die zich inschrijven aan een hogeschool of universiteit verlaat het hoger onderwijs zonder diploma. Slechts ongeveer 32 procent behaalt een bachelordiploma binnen de vooropgestelde termijn van drie jaar. Wie zijn diploma behaalt binnen de voorziene studieduur is dus een uitzondering. Daarmee scoort Vlaanderen veel slechter dan het gemiddelde in de OESO-landen.

Aan de hogescholen verlaten jaarlijks ongeveer 1300 studenten het hoger onderwijs na drie jaar zonder diploma, wat ongelofelijk veel verloren talent is. Aan de universiteiten zijn dat er jaarlijks meer dan 500. Jaar na jaar neemt de studieduur in Vlaanderen ook verder toe. Achter die cijfers schuilen kleine drama's. De minister spreekt van een verspilling van tijd, energie en middelen voor de studenten zelf, hun ouders en de samenleving. De verloren jaren leiden tot frustratie. Studenten blijven vakken meesleuren omdat de bestaande onduidelijkheid uitstelgedrag opwekt, met als gevolg dat sommigen nooit afstuderen.

Volgens de minister is de voorliggende hervorming evenwichtig. Zij zorgt voor meer structuur, duidelijkheid en houvast voor de studenten en tegelijk voor meer begeleiding en rechten. Vandaag zijn de studenten de grootste verliezers van een doorgeslagen flexibilisering. Hij benadrukt het belang van die balans in het ontwerp van decreet.

Er wordt wel degelijk een knip ingevoerd: men mag alleen nog naar het derde jaar als men op het einde van het tweede jaar geslaagd is voor alle vakken van het eerste jaar, al is er een mogelijkheid voor individuele afwijkingen, waarbij hij studenten met een eerder diploma en mensen met een topsportstatuut of een fysieke beperking vermeldt. Daar staat echter meer begeleiding, studieadvies op maat, ondersteuning door een trajectbegeleider en remediëring na eventuele starttoetsen tegenover.

Vervolgens concretiseert de minister de toename van structuur, duidelijkheid en houvast. Er wordt voortaan duidelijk gesteld dat een student een volledig traject moet opnemen, wat in de meeste gevallen 60 studiepunten is. Een bacheloropleiding telt immers normaal gezien 180 studiepunten. Zoals gezegd zijn er uitzonderingen voor studenten met een bijzonder statuut (werkstudenten, zijinstromers, studenten met een functiebeperking en topsporters), voor wie de instellingen in een aangepast modeltraject kunnen voorzien. Daarnaast kunnen ze ook in individuele gevallen uitzonderingen verlenen, waarbij hij de confrontatie met een persoonlijk drama als voorbeeld geeft.

De minister belooft de nieuwe regeling de komende jaren goed op te volgen. Hij heeft er alvast voor gezorgd dat elke instelling inmiddels de beschikking heeft over een dashboard op Mijn Onderwijs, waar een instelling de studie-efficiëntie van de

eigen studenten kan opvolgen en vergelijken met het Vlaamse gemiddelde. Ook de administratie volgt een en ander op en verder is er een evaluatie na vijf jaar, al kan dat ook vroeger.

Tegenover de knip na het tweede jaar hoger onderwijs staat dat het recht op studiebegeleiding verankerd wordt voor alle studenten. Zij krijgen recht op een gesprek met een studie- of trajectbegeleider en het recht op nieuw studieadvies als ze bij hun eerste examenreeks slecht presteren. Er wordt ook gezorgd voor een snellere heroriëntering, bijvoorbeeld al na één semester, als dat nodig blijkt. Studenten krijgen dus nog altijd meerdere kansen (vier examenkansen per vak) en zullen in de toekomst meer begeleiding krijgen dan vandaag.

Het streven naar meer duidelijkheid trekt de minister door tot in de benamingen. De huidige naam 'niet-bindende toelatingsproef', wat eigenlijk een contradictio in terminis is, verdwijnt. Voortaan spreekt men van starttoetsen. Een starttoets legt men af voordat men start aan het hoger onderwijs. Hij peilt naar de startcompetenties die men nodig zal hebben voor het welslagen in de betrokken opleiding. Hij biedt een goed zicht op het niveau en op de verwachtingen.

De starttoetsen zijn niet langer vrijblijvend. Vandaag maakt het niet uit of men ze ernstig neemt dan wel blanco inlevert. Voortaan wordt ervoor gezorgd dat de starttoets een waarde heeft waaraan gevolgen verbonden worden. Bij de vaststelling van tekorten volgt remediëring, waarin de ondersteuning een recht wordt. De remediëring is aangepast aan de eigen werkpunten van de student in kwestie. Als men bijvoorbeeld minder goed scoort op Nederlands en goed op wiskunde, zal men enkel voor Nederlands moeten remediëren.

Op dit moment zijn er verplichte toetsen voor tien STEM-opleidingen aan de universiteiten. Voor de hogescholen blijft het beperkt tot de lerarenopleidingen.

De minister heeft altijd gewag gemaakt van een viertrapsraket om ervoor te zorgen dat elke student terechtkomt in de juiste opleiding. De vlucht begint in het secundair onderwijs met een gedegen advies door de klassenraad. De tweede trap is de al verschillende keren aangepaste en verfijnde Columbusproef, die geen examen maar een peiling is en waarin wordt nagegaan welke de interesses, vaardigheden en talenten zijn, op grond waarvan men de student tracht te oriënteren. De minister probeert de scholen te motiveren om ermee aan de slag te gaan. De derde trap zijn de niet langer vrijblijvende starttoetsen, waaraan gevolgen worden gekoppeld, ook op het vlak van remediëring. De vierde mogelijkheid is die van een snelle heroriëntering als wordt vastgesteld dat men toch niet in de juiste opleiding zit. Dat laatste kan al op grond van feedback na de eerste slechte examenperiode.

Wat de remediëring betreft, benadrukt de minister dat de inhoud tot de autonomie van de instellingen behoort en niet bij decreet wordt geregeld. Het remedieringstraject zal door de opleidingen zowel voor als tijdens het academiejaar worden georganiseerd en kan maximum zes studiepunten bedragen indien het wordt aangeboden in de vorm van opleidingsonderdelen. De instellingen kunnen ervoor kiezen om de remediëring intra- of extracurriculair te organiseren. De keuze voor eventuele bijkomende evaluatiemomenten behoort eveneens tot de autonomie van de instellingen. Uiteraard dienen de starttoetsen wetenschappelijk gevalideerd te zijn en wordt hun impact nauwgezet opgevolgd.

Om de remediëring te ontwikkelen en te remediëren kreeg VLHORA al 375.000 euro uit het Voorsprongfonds. De raad diende in oktober 2021 al een plan in met de timing en het budget om dat te organiseren. Voor de omvorming van de instaptoets naar een starttoets krijgt VLHORA bovenop zijn jaarlijkse subsidies nog een eenmalige extra subsidie. Daarmee kan men de instaptoetsen ombouwen naar starttoetsen met bindende gevolgen. Ook de VLIR krijgt jaarlijks subsidies voor de

starttoetsen. Daarnaast voorziet de minister ook in middelen voor de hogescholen en universiteiten die starttoetsen afnemen, om de remediëring te bekostigen. Zij zijn berekend op ruim 300 euro per student die remediëring dient te krijgen. Daarbovenop worden de studiepunten die intracurriculair worden opgenomen, meegeteld in de financieringsmotor.

Verder moeten de instellingen een reglement maken waarin een aantal zaken worden afgesproken. Ook nu werken hogescholen en universiteiten samen voor de ontwikkeling en uitrol van dergelijke toetsen. Dat is dus niet nieuw. Het verschil is dat men, ook gelet op de beroepsprocedure die er voor de studenten bijkomt, bijkomende afspraken moet maken en de instellingen dus nog meer zullen moeten samenwerken.

Daarop bespreekt de minister de garanties voor studenten. Zij kunnen na afname van de starttoets beroep indienen als er iets niet goed is gelopen. Op zich zou dat dode letter moeten blijven, want de toets is bedoeld om de slaagkansen van de studenten te verhogen en om hen te helpen bij de stap naar het hoger onderwijs. Maar men weet nooit, er kan altijd eens iets mislopen en dan is beroep dus mogelijk. De deelname aan een toets blijft kosteloos en het recht op een gesprek met een studie- of trajectbegeleider over het feedbackrapport wordt ingevoerd.

Wat de studievoortgangsbewaking betreft, verduidelijkt hij dat het decreet pas in werking treedt in het academiejaar 2023-2024, dus voor de leerlingen die nu in het vijfde jaar secundair onderwijs zitten, alsook voor alle anderen die in een nieuwe opleiding starten vanaf 2023-2024. Het treft dus niet de studenten die nu aan het blokken zijn of net examens hebben afgelegd.

De spelregels die veranderen, zijn die voor de professionele en academische bacheloropleidingen en dus niet voor de graduaatsopleidingen. Voor die laatste worden de maatregelen zoals men die vandaag heeft, behouden.

Hoe wordt de studie-efficiëntie verhoogd? Studenten zullen al vanaf de eerste slechte resultaten onmiddellijk feedback op maat krijgen. Daarna kunnen ze ofwel een tandje bijsteken en zich eventueel extra laten ondersteunen door groepslessen of praktijklessen, die vandaag al gratis worden aangeboden, ofwel heroriënteren naar een andere opleiding. Wie dan uiteindelijk na vier examenkansen per vak en na individuele feedback toch na twee jaar nog niet geslaagd is voor alle vakken uit het eerste jaar, zal gevat worden door de knip. Alle studenten moeten dus geslaagd zijn voor alle opgenomen studiepunten uit het eerste jaar na twee academiejaren. Als dat niet zo is, dan stopt het voor de student in die opleiding. Een student kan dan wel nog een andere opleiding volgen aan dezelfde of aan een andere instelling.

De instellingen kunnen, met de nadruk op ‘kunnen’, daarbovenop nog bijkomende studievoortgangsmaatregelen nemen. Zo kunnen ze stellen dat een student voor 60 procent van de opgenomen studiepunten geslaagd moet zijn of dat hij maar vier examenkansen krijgt per vak. Die autonomie bestaat vandaag al en wordt ook toegepast. Het is een feit dat, eens een student de eerste horde heeft genomen, men ziet dat die het studeren onder de knie heeft en de kans op een diploma bijzonder groot wordt. Daarom wordt de cesuur daar gelegd, en niet later, zoals men oorspronkelijk van plan was, legt de minister uit.

Op dat moment kunnen veel studenten het aan om een extra vak op te nemen. Studenten krijgen daarom het recht om tot 72 studiepunten op te nemen in de hogere jaren. Op die manier kunnen studenten die studieduurvertraging opliepen in het begin van hun studiecarrière tijd inhalen en dat ene vak of die twee vakken extra opnemen om op die manier alsnog in de voorziene tijd af te studeren. De minister geeft een voorbeeld. Een student slaagt niet voor al zijn vakken in het eerste jaar, in het tweede jaar slaagt hij uiteindelijk wel voor alle eerstejaarsvakken,

maar nog niet voor twee vakken uit het tweede jaar. Dan kan hij in het derde jaar zeggen: ik neem de 60 studiepunten van jaar 3 op, plus de twee vakken uit jaar 2 om op die manier toch nog binnen de vooropgestelde drie jaar af te studeren.

Het ontwerp van decreet laat ook de volgtijdelijkheid bij heel wat vakken vallen, opnieuw omdat studenten, eens ze de eerste horde hebben genomen, zichzelf het best kennen. Dat sommige instellingen juist op volgtijdelijkheid hebben ingezet voor een groot aantal vakken, heeft studieduurverlenging veroorzaakt. Studenten moeten dan op het einde van hun bacheloropleiding een jaar extra doen voor slechts één enkel vak, wat niet te verantwoorden is.

Daarbij benadrukt de minister wel dat dit niet betekent dat de docenten of instellingen de lat lager moeten leggen of hun curriculum aanpassen. Alle maatregelen zijn gebaseerd op het huidige systeem. Het is niet de bedoeling curricula te hervormen of de inhoud van vakken te wijzigen.

Tot slot verzekert de minister in dit verband dat een student steeds overmacht of bijzondere omstandigheden kan inroepen, dat een geweigerde student opnieuw kan inschrijven nadat hij een ander diploma hoger onderwijs heeft behaald en dat er na vijf jaar een evaluatie komt.

Het volgende onderdeel van de toelichting is het toelatingsexamen voor dierenarts. In de commissie werd de visienota over de invoering van een toelatingsexamen voor de inschrijving in een bacheloropleiding al besproken (*Parl.St.* Vl.Parl. 2021-22, nr. 909/1). Op basis van enerzijds die visienota en anderzijds het advies van de capaciteitscommissie, wordt het examen decretaal verankerd naar analogie van de examens voor arts en tandarts. In het licht van de inmiddels twintig jaar ervaring met de toelatingsexamens arts en tandarts, gaat hij niet verder in op de details.

Kort samengevat is dat onderdeel van het ontwerp van decreet gemotiveerd door de bescherming van mens en dier en uit veiligheidsoverwegingen. De voorbije jaren is de instroom zo groot geworden, dat de opleidingen de kwaliteit niet langer kunnen garanderen. Men vreest zelfs in een internationale doorlichting de accreditatie te verliezen. De minister wijst erop dat meer dan 40 procent van de studenten Nederlander is. In hun land bestaat wel al een toelatingsexamen.

Een groot aandeel van de studenten komt uit een vooropleiding met een onvoldoende grote component wiskunde en wetenschappen en er is een grote groep studenten met een laag studierendement. Zo ligt het studierendement van de generatiestudenten in de bacheloropleiding Diergeneeskunde aanmerkelijk lager dan in de vergelijkbare bacheloropleidingen Biologie en Bio-ingenieurswetenschappen. Het studierendement van de Nederlandse generatiestudenten in de bacheloropleiding Diergeneeskunde ligt lager dan dat van de Vlaamse generatiestudenten, wat niet onlogisch is in het licht van het in Nederland al lang bestaande toelatingsexamen.

De vrees dat er door de invoering van het examen minder dierenartsen in Vlaanderen zullen zijn, noemt de minister ongegrond, hoe contra-intuïtief dat ook klinkt. Volgens zijn berekeningen zouden er jaarlijks 200 dierenartsen afstuderen, van wie tussen 180 en 190 Vlaamse dierenartsen. Ter vergelijking: de voorbije vijf jaar studeerden gemiddeld 251 dierenartsen af, van wie slechts 167 Vlaamse.

Wat de inwerkingtreding betreft, zal voor de studenten die starten in het academiejaar 2023-2024, in de zomer van 2023 de eerste editie van het toelatingsexamen dierenarts plaatsvinden. Als overgangsmaatregel worden degenen die in 2022-2023 ingeschreven waren in de bacheloropleiding Diergeneeskunde vrijgesteld van het toelatingsexamen.

II. ALGEMENE BESPREKING

1. Tussenkomsten van de leden

1.1. Kristof Slagmulder

Kristof Slagmulder begrijpt dat het ontwerp van decreet tot doel heeft om de studie-efficiëntie van de studenten te verbeteren. De studieduur is momenteel in veel te veel gevallen veel te lang. Daarover is iedereen het volgens hem eens.

Namens zijn fractie heeft het lid in de commissie al meermaals voor maatregelen gepleit en onder andere gezegd dat hij voorstander is van een systeem zoals bijvoorbeeld de KU Leuven momenteel toepast: de zogenaamde mijlpaalregeling. Die regeling wordt best naar alle Vlaamse hogeronderwijsinstellingen uitgebreid, want nu zijn er te veel verschillen tussen de instellingen onderling. Een betere stroomlijning door de Vlaamse overheid is dus zeker nodig. Dat zorgt voor meer duidelijkheid en studenten weten dan ook waaraan ze zich in de toekomst mogen verwachten.

Het ontwerp van decreet zet daarin stappen, maar het lid begrijpt dat er bezorgdheden over zijn. De druk op studenten wordt verhoogd en vanuit bepaalde studentenmiddens klinkt er dan ook heel wat kritiek. Maar een samenleving die investeert in de jeugd wil daar ook iets voor terug. Langer studeren, kost de belastingbetaler heel veel geld. De Vlaamse overheid investeert jaarlijks per student ongeveer 7500 euro. De ouders investeren ook nog eens per jaar tussen de 9000 en 14.000 euro. Wie langer studeert, is ook minder lang beschikbaar op de arbeidsmarkt. Langer studeren heeft zeker een maatschappelijke kostprijs, meent de spreker.

Met het nieuwe decreet zullen studenten die op het einde van het tweede jaar niet geslaagd zijn voor alle eerstejaarsvakken niet kunnen beginnen aan de derde bachelor. Dat lijkt hem alleszins een betere regeling dan de oorspronkelijke vooropgestelde harde knip tussen de bachelor en de master die in het regeerakkoord stond. Gelukkig is de regering daarvan afgestapt want er kwam heel wat kritiek op, ook van zijn fractie.

De knip is maar één onderdeel om de studieduurvertraging tegen te gaan. Er moet zeker ook veel meer ingezet worden op studiebegeleiding en remediëring. Daar zullen de nodige financiële middelen tegenover moeten staan en nu al wordt gevreesd dat de beloofde 2 miljoen euro niet voldoende zal zijn en dat de extra taken een enorme druk op het personeel zullen leggen.

Naast de begeleiding zal ook de instroom in het hoger onderwijs volgens zijn fractie beter bewaakt moeten worden. Momenteel komen er te veel studenten in het hoger onderwijs terecht die bepaalde opleidingen niet aankunnen en dus beter ofwel een andere opleiding kiezen ofwel beter gaan werken. Daar is niks mis mee, integendeel.

Hij heeft een vraag over artikel 22, §3, die gaat over de eerste maatregel of horde die een hogeronderwijsinstelling kan opleggen in verband met het vereiste studierendement dat een starter moet behalen na het eerste jaar. Een hogeronderwijsinstelling krijgt de mogelijkheid om de inschrijving in eenzelfde initiële bacheloropleiding te weigeren aan studenten die bij hun eerste inschrijving in die opleiding een heel laag studierendement behaalden. Het is geen verplichte maatregel, maar de instelling kan de hoogte van het studierendement autonoom bepalen.

Oorspronkelijk was een studierendementsvereiste van 50 procent ingeschreven, maar die werd uiteindelijk geschrapt. Waarom kiest de minister niet voor het invoeren van een algemene en meer efficiënte, lagere cesuur na het eerste jaar? In het

huidige mijlpalensysteem van de KU Leuven is er een studie-efficiëntievereiste van minstens 30 procent. Een algemene Vlaamse toepassing van die grens van 30 procent lijkt hem een faire drempel te zijn in de eerste horde. Ook de Vlor is vragende partij om de minimale grens van dat studierendement concreet te operationaliseren en denkt eveneens aan een grens van 30 procent.

De zogenaamde knip na de tweede bachelor vindt zijn fractie een goede maatregel. Het is alleszins veel positiever dan een echte harde knip tussen de bachelor en de master omdat er enerzijds veel vroeger ingegrepen wordt in de studiecarrière van studenten, waardoor minder tijd verloren gaat en men anderzijds ook de garantie biedt dat een student voor alle vakken vier examenkansen krijgt, wat bij de harde knip tussen bachelor en master niet altijd het geval was voor derdejaarsvakken. Binnen dit systeem krijgen studenten volgens hem voldoende kansen om binnen de twee jaar te slagen voor hun eerstejaarsvakken.

Studenten kunnen nog steeds overmacht of bijzondere individuele omstandigheden inroepen wanneer zij een bepaald examen of evaluatiemoment niet konden afwerken. Daarbij roept hij de minister op om het aantal gevallen van overmacht goed te monitoren, want de procedure zal wellicht meer aangewend worden, al dan niet om terechte redenen.

Er is ook nog een andere uitzondering voor studenten met een bijzonder statuut. Het ontwerp van decreet stelt dat de instellingen zelf bepalen of ze voor groepen van studenten met een bijzonder statuut bepaalde modeltrajecten aanbieden en in welke gevallen zij geïndividualiseerde trajecten toestaan, daarbij rekening houdend met de mogelijkheden van de studenten en de context en het beleid van de instelling. Ook daarbij roept hij de minister op om dat te monitoren en te voorkomen dat er een wildgroei aan categorieën 'studenten met een bijzonder statuut' zou ontstaan bij de hogeronderwijsinstellingen, wat de maatregel voor een groot deel zou ondergraven.

Verder moet men volgens Kristof Slagmulder vermijden dat oneerlijke concurrentie ontstaat tussen hogeronderwijsinstellingen die veel of vrij makkelijk bijzondere statuten toestaan, versus degene waarbij dat veel minder het geval is. Men mag niet in een situatie belanden waarin studenten gaan uniefshoppen of hogeschoolshoppen, de weg van de minste weerstand zoeken en hun universiteit of hogeschool enkel kiezen op basis van hoe stringent die omgaat met de studievoortgangsmaatregelen en de uitzonderingen.

Het is alleszins positief dat in het uiteindelijke ontwerp van decreet expliciet is opgenomen dat een weigering tot een nieuwe inschrijving in dezelfde studierichting voor studenten die de horde niet halen, ook van toepassing is op al dezelfde opleidingen in Vlaanderen, ongeacht aan welke hogeronderwijsinstelling ze georganiseerd worden. Dat vermijdt dat studenten verkassen naar een andere instelling om alsnog aan dezelfde opleiding te beginnen waarvoor gebleken is dat ze na twee jaar nog achterstand hebben in het behalen van hun eerstejaarsvakken.

Tot slot wijst hij nog op twee interessante aandachtspunten van de Vlor. Ten eerste ligt die knip na twee jaar moeilijk als het gaat om stages, omdat daar doorgaans slechts één examenpoging mogelijk is per academiejaar, waardoor de beperking in dat geval extra zwaar doorweegt. Ten tweede is de Vlor bezorgd dat het bijstellen van keuzeopties (zoals talen) en keuzevakken niet meer mogelijk zal zijn, terwijl dat de studie-efficiëntie wel ten goede kan komen. De Vlor vraagt daarom om voor die twee situaties in uitzonderingen te voorzien, maar blijkbaar is daar in het uiteindelijke ontwerp van decreet niet op ingegaan. Het lid vraagt waarom.

De volgende vraag gaat over het verplichte studieadvies na de eerste examenperiode van het eerste jaar voor slecht presterende studenten. Volgens artikel 22,

§12, moet een instelling vanaf het academiejaar 2023-2024 studieadvies geven aan iedere student die na zijn eerste examenperiode een beperkt aantal studiepunten verworven heeft. Dat lijkt positief. Studenten met tekorten zullen na de eerste examenperiode – meestal eind januari, begin februari–verplicht advies krijgen over wat beter kan en of een heroriëntering aangewezen is. Maar wat met de haalbaarheid op het vlak van onder andere de personeelsinzet, ook wanneer de eerste examenperiode erg vroeg in het academiejaar valt, bijvoorbeeld in de hogeronderwijsinstellingen waar gewerkt wordt met vier les- en examenblokken per jaar in plaats van met een semestersysteem? In dat geval moeten de instellingen al in november in advies voorzien voor de eerstejaarsstudenten terwijl ze eigenlijk nog maar drie tot maximum vier vakken hebben afgelegd.

In hoeverre is een dergelijke snelle heroriëntering tijdens het jaar realistisch? Vaak zijn er maar enkele dagen tussen de bekendmaking van de resultaten en de heropstart van de lessen. Studietrajectbegeleiders zijn dan ook vaak overbevraagd. Ook zijn de academische kalenders van de verschillende instellingen niet op elkaar afgestemd en zijn er financiële bezwaren voor studenten, die maken dat sommigen minder geneigd zullen zijn om tijdens het jaar te heroriënteren omwille van het opnieuw aanschaffen van cursusmateriaal en de beperkte overheveling van het inschrijvingsgeld. Het lid verwacht dat, gezien de autonomie van de instellingen, gezocht zal moeten worden naar creatieve heroriëntatie faciliterende maatregelen.

Dan is er nog de bezorgdheid over de timing. Alles moet immers geregeld zijn voor de inschrijvingen van het academiejaar 2023-2024. De meeste artikelen treden al in werking vanaf maart 2023. De instellingsoverschrijdende reglementen met alle concrete bepalingen over de starttoetsen en de verplichte remediëring moeten gevalideerd en bekendgemaakt zijn voor 15 maart 2023. De Vlor stelt dat veel curricula grondig zullen moeten worden herbekeken. Zoiets vraagt tijd natuurlijk, maar de Vlaamse Regering stelde eerder al dat de inwerkingtreding perfect haalbaar is en dat curriculumhervormingen niet nodig zijn.

Ook zijn fractie heeft echter twijfels bij de haalbaarheid, zeker met de nieuwe regelgeving over de verplichte remediëring bij tekorten op de starttoetsen. De impact van de maatregelen op de hogeronderwijsinstellingen zal dan ook groot zijn, verwacht hij. Het liefst van al had hij al de nieuwe maatregelen liever gisteren in werking gezien dan vandaag of morgen, omdat het opkrikken van de studie-efficiëntie en het beter opvolgen van de studievoortgang zeker nodig zijn. Men kan echter niet ontkennen dat een goede implementatie tijd vergt. Beter goed voorbereid te werk gaan, dan alles te snel willen invoeren waarna blijkt dat het inderdaad allemaal te snel werd ingevoerd, meent de spreker.

Wat de extra kosten betreft, stelt de Vlaamse Regering dat de wijzigingen amper tot geen financiële impact zullen hebben. Daaraan wordt sterk getwijfeld door de instellingen, de Vlor en onderwijsexperts. In elk geval creëert het decreet extra opdrachten voor de instellingen. Het lid denkt dat de regering te kort door de bocht gaat als ze stelt dat de instellingen de taken die bepaald worden in wat voorligt, nu al doen en dat alle nieuwe maatregelen mogelijk zijn binnen de huidige financiering. Dat lijkt hem problematisch want de wijzigingen brengen telkens een significante schaalvergroting teweeg, wat niet zonder financiële gevolgen zal blijven.

Het hoger onderwijs is trouwens al jaren ondergefinancierd. Feitelijk zijn de middelen zelfs gedaald door desindexering, besparingen, kliks die worden overgeslagen en groeipaden die vertraagd worden. Een degelijke financiering zal nochtans nodig zijn als men het hoger onderwijs in de toekomst verder op een kwaliteitsvolle manier wil uitbouwen. De 2 miljoen euro waarin voorzien wordt, is wellicht veel te weinig. Dat werd tijdens de hoorzitting van 23 juni 2022 nog beaamd door de VLHORA. Zal de minister het bij die 2 miljoen euro houden of zijn er mogelijkheden om dat bedrag op te trekken? Zal hij daarover nog in overleg gaan?

Tot slot dringt Kristof Slagmulder erop aan om de gevolgen van de extra taken voor de werkdruk op het personeel niet te onderschatten. De opdrachten in het hoger onderwijs zijn de voorbije jaren al sterk toegenomen, net als het aantal studenten. Het personeel staat nu al erg onder druk om kwaliteit te kunnen blijven bieden. Het aantal studenten zal in de toekomst alleen maar blijven stijgen. Er dreigt in de komende jaren ook hier een personeelstekort. Wat doet de minister om dat tegen te gaan?

1.2. Hannelore Goeman

De fractie van *Hannelore Goeman* vindt investeren in het hoger onderwijs belangrijk voor Vlaanderen als kenniseconomie, waarin hersencellen immers de grondstoffen zijn. Men moet ervoor zorgen dat zoveel mogelijk jongeren, wat hun achtergrond ook is, de kans krijgen om te studeren, zowel voor hun eigen toekomstkansen als voor de Vlaamse welvaart. Democratisering van het hoge onderwijs betekent dat iedereen die wat in zijn mars heeft, de kans krijgt om te gaan studeren en een diploma te halen.

Op dat vlak waren de afgelopen jaren een succes: er worden steeds meer diploma's uitgereikt. De arbeidsmarkt heeft die technisch en theoretisch goed geschoolde profielen ook nodig. Vooruit is, net als de VVS, de Vlor en de VLHORA, bezorgd dat wat voorligt het succesverhaal hypothekeert. Volgens de spreker is er geen wetenschappelijk bewijs dat de voorgestelde maatregelen, die ze blind en disproportioneel noemt, ook zullen werken. Dat de inhoud van het ontwerp van decreet niet overeenkomt met het regeerakkoord doet haar politiek gemarchandeer vermoeden. De redenen blijven echter duister.

Het lid ontkent niet dat studenten vandaag soms langer studeren, al is de mythe van de eeuwige student overroepen. De flexibilisering is in de eerste plaats een goede zaak geweest, getuige het toegenomen aantal diploma's. Haar fractie is bang dat het ontwerp van decreet vooral als effect zal hebben dat generatiestudenten uit kansengroepen die vandaag wel een diploma halen uit de boot zullen vallen. Werkstudenten hebben het nu al zwaar. Hogeschoolstudenten in het algemeen hebben na stopzetting veel meer doorstroommogelijkheden, waarbij ze herinnert aan de 1100 studenten aan wie volgens de VLHORA-cijfers de kans op een diploma wordt ontnomen.

Verder begrijpt ze niet waarom zo sterk wordt ingezet op modeltrajecten. Dat op maat kan worden gewerkt, vindt ze immers juist een goede zaak zolang het de slaagkansen vergroot. Waarom zou de invoering in de schakel- of masterjaren van bindende maatregelen of de weigering van een inschrijving na vier examenkansen ongeacht het globale studierendement beter werken dan de bestaande studievoortgangsmaatregelen?

Volgens haar fractie is er, alle uitzonderingen ten spijt, te weinig ruimte in het ontwerp van decreet om op maat te werken van een heterogene groep studenten. Dat laatste willen de instellingen ook zelf, zo bleek tijdens de hoorzitting.

Dat moet worden gewerkt aan betere (her)oriëntering treedt het lid bij en de starttoets kan daarin een element zijn, op voorwaarde dat ze oriënteert, leidt naar remediëring en niet bindend is. De naamsverandering is alvast een stap in de goede richting. Over de remediëring zelf is er nog wel veel onduidelijkheid. Vindt die plaats binnen of buiten het curriculum? Bovenop het studieprogramma? Is er een kostprijs aan verbonden? Wat met studenten die de remediëring niet volgen? Hoe dan ook is zes studiepunten extra zwaar voor studenten die al met een achterstand beginnen. Welke instelling is verantwoordelijk voor de organisatie van de starttoetsen en de remediëringstrajecten? In dat verband wijst Hannelore Goeman

op de klacht van de instellingen dat de voorgestelde middelen alvast niet zullen volstaan.

Het is een goede zaak dat het recht op studieadvies decretaal wordt vastgelegd, maar het zou anderzijds bij gebrek aan middelen dode letter kunnen blijven. Het hoger onderwijs stelt dat de overheid onderschat hoeveel extra personeelsinzet de begeleiding vergt. Ook zij herinnert in dit verband aan de jarenlange structurele besparing door kliks over te slaan. Zonder nieuwe middelen zal het recht ten koste gaan van andere pedagogische ondersteuning, vreest men, nog afgezien van de logge papiermachine die men ermee in gang zet. De instellingen willen zich immers voorbereiden op te verwachten beroepsprocedures. Hoe kijkt de minister daar tegenaan?

De inwerkingtreding tot slot is compleet onrealistisch. Afgezien van de argumenten van de hogescholen tijdens de hoorzitting, is het ook zo dat de eerste generatie die onder de nieuwe regeling zal vallen, dezelfde is die de coronacrisis heeft meegemaakt en geconfronteerd is met het lerarentekort en een toenemende leerachterstand. De overheid is op dat vlak in gebreke gebleven en werpt nu op de koop toe bijkomende drempels op in het hoger onderwijs. Het lid gewaagt van spelen met vuur. Nadat ze haar betoog nog eens heeft samengevat, kondigt ze aan dat haar fractie zal tegenstemmen.

1.3. Jos D'Haese

Voor *Jos D'Haese* is de centrale vraag waarom sommige studenten het minder goed doen en er niet in slagen hun opleiding af te ronden binnen de voorziene tijd. Bij gebrek aan onderzoek heeft niemand daarop een onderbouwd antwoord. Zeker is alvast wel dat studievertraging verschillende redenen heeft, waarop het ontwerp van decreet reageert met één maatregel voor iedereen: een harde knip.

De bewering van de minister dat de vertraging het gevolg is van het uitstelgedrag dat door de flexibilisering mogelijk wordt gemaakt, is nergens op gebaseerd. Als voorbeeld geeft hij het vak statistiek waar veel studenten meerdere keren hard voor gestudeerd hebben en toch niet geslaagd zijn bij gebrek aan begeleidingsmogelijkheden.

Het lid concludeert dat de minister vertrekt van wantrouwen in de studenten, die niet genoeg hun best zouden doen. Dat blijkt ook uit de verplichting van remediering, die men in de plaats ook zou kunnen aanbieden. Dat de flexibilisering ook heeft bijgedragen tot de democratisering van het onderwijs kwam niet aan bod in de toelichting. De Vlor concludeert dan ook in zijn advies dat er geen bewijzen zijn dat de flexibilisering zou zijn doorgeslagen. De verlenging van de studieduur gaat samen met een hoger aantal diploma's en een bredere instroom.

Studieduur en -rendement moet men goed uit elkaar houden. Volgens de spreker helpt de knip niet als maatregel om de eerste te verkorten. Het rapport van het Rekenhof concludeert immers dat studievoortgangsmaatregelen weinig of niet leiden tot proactieve gedragswijzigingen. Dreigen heeft weinig effect, precies omdat het te eenvoudig is om vertraging te wijten aan uitstelgedrag. Het lid bepleit een beleid dat gebaseerd is op studies in de plaats van ideologie. Volgens hem zal de knip wel zorgen voor een hogere ongekwalificeerde uitstroom en een lager studierendement, waarbij ook hij de cijfers van de VLHORA herhaalt over de studenten die zullen tegengehouden worden door de knip.

Voor studenten uit gezinnen die het niet breed hebben of waar hogere studies geen evidentie zijn, betekent dat het einde. De spreker gewaagt van een stap terug in de democratisering van het onderwijs. De minister erkent trouwens zelf in zijn memorie van toelichting dat een harde knip tussen bachelor en master de

studievoortgang kan blokkeren. Er is geen enkele reden waarom de voorliggende knip dat niet zou doen. De minister voegt er nog aan toe dat de eerstgenoemde knip voor studenten die het wel kunnen betalen, tot gevolg heeft dat ze veranderen van studierichting, wat opnieuw verlenging en vertraging met zich meebrengt. Opnieuw is er geen reden om aan te nemen dat dit niet zou gelden voor een vroegere knip. Verder wordt ook sterk onderschat hoezeer de knip twijfelende scholieren ontmoedigt om aan hogere studies te beginnen, merkt Jos D'Haese op.

Wat volgens het lid wel nodig is, is meer begeleiding en ondersteuning en daarvoor zijn meer middelen vereist. In de plaats geeft de minister de instellingen echter extra taken. Van de remediëring ziet hij het nut in, maar wat voor zin heeft het om haar op te leggen? Alleen gemotiveerde studenten hebben daar iets aan en die nemen het wel vanzelf op. In dat verband noemt hij het recht op studiebegeleiding een lege doos. In gesprek gaan met een studiebegeleider kan nu immers al. De vraag is wel of er na het gesprek voldoende middelen zijn om de student bij te spijkeren. Het antwoord luidt ontkennend. Verder is het wegwerken van het watervalsysteem nodig in zowel het secundair als het hoger onderwijs en het terugdringen van de sociale kloof, opdat iedereen gelijk aan de meet komt. In de beeldspraak van de viertrapsraket ontbreekt het lanceerplatform.

Studenten die een vak uit het eerste jaar meenemen tot in het derde afblokken, is geen oplossing voor de complexiteit van het probleem. Zijn fractie diende dan ook een amendement in om dat te schrappen. Liever nog overtuigt hij de meerderheid ervan dat wat voorligt niet doordacht is in het licht van de adviezen en de hoorzitting. Het is niet af, zal problemen veroorzaken en wordt in het geheel niet gesteund door de samenleving. Hij stelt voor om opnieuw te overleggen met het veld met het oog op iets beters, dat wel de studieduur verkort en het studierendement verhoogt. Hij herinnert zich alvast dat Open Vld zeer kritisch was tijdens de hoorzitting.

1.4. Koen Daniëls

Koen Daniëls hoort een verwarring van gelijktijdige pleidooien voor meer duidelijkheid en invulling enerzijds en meer autonomie voor de instellingen anderzijds. Verder stelt hij vast dat sommigen commotie maken bij de huidige studenten, terwijl wat voorligt niet op hen van toepassing is. Die studenten zijn ingestapt onder andere voorwaarden en met andere regels. Het lid benadrukt het belang van goede communicatie zodra het ontwerp van decreet is goedgekeurd. Het is cruciaal dat studenten, ouders en docenten goed weten wat het betekent.

Hij erkent dat wel degelijk zaken zullen veranderen, maar dat is ook de bedoeling van een decreet. Deze meerderheid heeft in haar regeerakkoord onder meer de volgende twee veranderingen ingeschreven als ambitie: de startende student goed informeren over zijn sterktes, tekorten en mogelijke remediëring; en een appel aan de hogeronderwijsinstellingen om in hun reglementen samen aan de slag te gaan.

De spreker wijst erop dat er geen onderscheid is tussen studenten die wel of niet bemiddeld zijn. Het stopt ook voor de eersten: zij kunnen niet iets bijkopen. Het tegendeel laten uitschijnen, is manifest onwaar.

Verder gaat het niet alleen om de regeling die in werking treedt in 2023-2024, maar ook om alle voorafgaande stappen. Onder minister Hilde Crevits is de Columbusproef geïnstalleerd voor de oriëntatie van scholieren voor het einde van het secundair onderwijs. Cruciaal is ook de starttoets, die instellingen samen doet nadenken over wat zij noodzakelijk achten voor een opleiding. Na het afleggen ervan krijgt de student een studieadvies met daaraan gekoppelde remediëring. Van dat laatste wegblijven, doet men op kosten van zichzelf, zijn ouders en de belastingbetaler.

Dat die laatste daar vragen bij heeft, is volgens Koen Daniëls terecht. Democratisering houdt niet alleen rechten en kansen in, maar ook plichten.

Het hoger onderwijs in Vlaanderen is vergeleken met het buitenland zeer vrij: lage inschrijvingsgelden en een brede toegang. De starttoets legt immers geen startverbod op maar oriënteert. Iedereen mag starten in gelijk welke opleiding, zelfs als de klassenraad, de Columbusproef en de starttoets ontraden. Die democratisering wil het ontwerp van decreet behouden. Als men echter blijft aanmodderen, raakt het leerkrediet op en eindigt men zonder diploma, terwijl ouders en maatschappij veel betaald hebben. Dat wordt nu aangepakt.

Anderzijds wordt het jokerkrediet wel degelijk aangevuld (in artikel 2). Men vergeet ook te vermelden dat het deliberatiecijfer en de tolerantie worden toegevoegd. De remediëring kan binnen het curriculum opgenomen worden tot zes studiepunten, wat 10 procent uitmaakt. De toets is ook instellingsneutraal. De spreker stelt in dat verband vast dat de hogescholen het minder eens zijn dan men tijdens de hoorzitting liet uitschijnen en dat er wel wat onderling wantrouwen is. Wat voorligt, biedt dan ook een opportuniteit om samen aan de slag te gaan. Sommigen pleiten voor uniformiteit, maar daartegenover staat de autonomie van de instellingen.

Het onderdeel van het ontwerp van decreet over Diergeneeskunde is het resultaat van een resolutie van het Vlaams Parlement (*Parl.St.* Vl.Parl. 2016-17, nr. 1145/3). Het is een goede zaak dat het toelatingsexamen er komt, nadat het al eerder in Nederland was ingevoerd.

Verder wijst Koen Daniëls erop dat er op de starttoets uitzonderingen zijn voor studenten met functiebeperkingen. Artikel 14 zegt expliciet dat men vrijgesteld kan worden in bepaalde gevallen. De critici zijn selectief in hun lectuur van het ontwerp van decreet, stelt het lid vast.

Ook op het minimum van 54 studiepunten zijn uitzonderingen mogelijk en die worden opgesomd. Het is er mede op gericht om de uitval van docenten tegen te gaan, die het gevolg is van de onmogelijkheid om hun vak uit te leggen aan een te brede waaier van studenten met ontbrekende opleidingsonderdelen.

De overmacht wordt eveneens geregeld in het ontwerp van decreet, meer bepaald in artikel 21: "De examencommissie kan een student op gemotiveerde wijze voor het geheel van de opleiding geslaagd verklaren." Men kan dus wel degelijk delibereren. Men moet er natuurlijk wel voor blijven zorgen dat het diploma dat de studenten verwerven, waard blijft wat het waard is. Veel diploma's afleveren, is goed, als ze op niveau zijn. Democratisering mag niet tot gevolg hebben dat het basisdiploma minder waard wordt, want dan moet men om ergens te raken een tweede diploma halen en dan is de democratisering weg. De N-VA is het er niet mee eens dat iedereen een diploma hoger onderwijs moet halen, wel iedereen die het kan halen. Ook de kwaliteit van de uitstroom is een debat dat gevoerd wordt.

De instelling geeft een studieadvies aan elke student die na zijn eerste examenperiode een beperkt aantal studiepunten verworven heeft, zegt artikel 22. Het is dan ook in haar belang dat de triade van starttoets, advies met remediëring en oriëntering goed uitgewerkt wordt. Koen Daniëls hoopt dat de instellingen dat met elkaar doen, opdat het overal kwaliteitsvol blijft.

Tot slot roept hij nogmaals op het ontwerp van decreet als geheel te bekijken en daarbij op te merken dat het modale hulpwerkwoord 'kunnen' veelvuldiger gebruikt wordt dan 'moeten'.

1.5. Gwendolyn Rutten

Gwendolyn Rutten is ervan overtuigd dat alle leden de tekst van het ontwerp van decreet hebben gelezen, maar ook de handelingen van de commissiewerkzaamheden zijn van belang, meer bepaald om via vragen en antwoorden onduidelijkheden weg te werken. Dat men die stelt, hoeft niet te betekenen dat men niet achter de principes staat.

Volgens haar is het alvast niet de bedoeling van het ontwerp van decreet om voortaan duidelijker te kunnen uitleggen in welk jaar een student zit. Zij verzekert dat haar fractie fier is op het succesverhaal van de democratisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, waarbij het halen van een diploma afhangt van wat iemand in zijn hoofd heeft en niet van wat er in zijn portemonnee zit. Dat wil zij zo houden.

Als men echter op een bepaald ogenblik vaststelt dat het op zich terechte streven naar democratisering doorslaat en dat de kwaliteit bedreigd wordt, moet men ingrijpen. Dat heeft men gezien in het basis- en secundair onderwijs en nu ook in het hoger onderwijs. Flexibilisering is goed als zij tot meer diploma's leidt, maar als zij te ver gaat, is er niets mis met haar te corrigeren. Binnen de brede toegankelijkheid van het hoger onderwijs in Vlaanderen wordt het overgrote deel van de kosten door de gemeenschap gedragen. Er is dan ook niets verkeerd aan dat die een kader vaststelt waaraan men moet voldoen.

Het lid bepleit om het woord 'knip' niet langer te gebruiken. De motivatie is immers niet een sadistisch genoegen om te zeggen dat het afgelopen is. Men kan perfect hetzelfde zeggen met het woord 'mijlpaal', die men moet halen voor men de volgende stap kan zetten. Dergelijke motivatie is aanmoedigend in de plaats van negatief. Volgens haar verklaart dat veel van het protest bij de studenten.

Verder acht zij het belangrijk om duidelijk te maken dat een klein tekort op één vak niet hoeft te betekenen dat het onherroepelijk gedaan is. Een instelling behoudt de mogelijkheid tot deliberatie in het ontwerp van decreet. Kan de minister dat nogmaals bevestigen?

Voorts vreest zij dat het ontwerp van decreet geschreven is op maat van de universiteiten. Hogescholen hanteren vaak andere systemen, waarbij ze stages en praktijkoefeningen vermeldt. Die vergen meer flexibiliteit. Als het ontwerp van decreet die flexibiliteit al biedt, kan de minister dat dan bevestigen? Indien niet, dan is remediëring wenselijk. Voor haar fractie is er nog altijd een verschil tussen een hogeschool en een universiteit, benadrukt ze. De eerste biedt meer begeleiding, de tweede vergt meer zelfstandigheid. Daarom vindt ze het nogal vreemd dat dezelfde regeling uniform geldt voor beide.

Inwerkingtreding in 2023-2024 zal tot gevolg hebben dat in de aula's studenten naast elkaar zullen zitten voor wie een verschillende regeling geldt. De ene zal onbeperkt kunnen meenemen, de andere niet. Ze begrijpt anderzijds wel dat men ergens de lijn moet trekken.

Starttoetsen vindt de spreker wel een goed woord. Ze wil weten wat er gebeurt met iemand die na een maand van studierichting verandert. Kan men het resultaat van de initiële starttoets meenemen? Wat als er in de nieuwe richting een andere toets is of als er in de initiële geen was maar in de nieuwe wel? Moet men die dan naderhand nog afleggen of moet men verplicht remediëring volgen? Hoe werkt dat? Maken de instellingen onder elkaar die afspraken of geeft de decreetgever de richting aan? Wat als men al succesvol een jaar heeft afgerond voor men verandert?

Dat men een recht op begeleiding, remediëring en ondersteuning opent, vindt haar fractie goed. Als dat geen lege doos wil zijn, vraagt dat wel bijzonder veel inspanning. Ook zij denkt dat daar middelen voor nodig zijn. Denkt de minister dat 2 miljoen euro volstaat? Men moet ook bekijken wat dat op het vlak van voorbereiding betekent voor een richting waarin dit nog in het geheel niet bestaat. In bepaalde gevallen zal dat een aanpassing van het curriculum vergen, maar vooral een hele organisatie om het te kunnen aanbieden. Remediëring is belangrijk, maar het kan niet de bedoeling zijn dat universiteiten het werk van secundaire scholen moeten overdoen, beklemtoont Gwendolyn Rutten. Om het juiste evenwicht te vinden, moet men de instellingen volgens haar voldoende ruimte laten. Ambitie is goed, maar het moet haalbaar blijven.

De numerus fixus voor Diergeneeskunde wordt volgens haar breed gedragen in het parlement. In dat verband wijst ze wel op het nijpende tekort aan artsen en tandartsen, zonder daarmee te willen zeggen dat het toelatingssysteem in die faculteiten niet goed is. De kwaliteit vereist dergelijke ingrepen, maar tegelijk is opvolging nodig om niet in een nieuw tekort te belanden.

1.6. Johan Danen

Johan Danen heeft de indruk dat de minister en de meerderheid in een parallel universum leven. Hij had verwacht dat het ontwerp van decreet aangepast zou worden aan de bezwaren van de VLHORA tijdens de hoorzitting, maar aan die terechte bekommernissen is niet tegemoetgekomen, stelt hij nu vast. Anderzijds heeft iedereen wel dezelfde doelstelling: de gekwalificeerde uitstroom verhogen. Het is goed als men met een decreet wil verhelpen wat misloopt, maar weet men wel wat dat precies is? Zijn er goede cijfers? Blijkbaar is dat niet helemaal het geval.

Het uitgangspunt van de minister is dat de flexibilisering doorgeslagen is. Dat zou kunnen, maar noch de VLHORA, noch de Vlor volgen dat. Volgens hen wordt de flexibilisering ten onrechte geproblematiseerd. De instroom is integendeel gestegen, de participatie van kansengroepen is verhoogd en het aantal diploma's van professionele bachelors is verhoogd. Wat is dan het grote probleem?

Ook hij roept de vraag op of de kar niet overladen wordt en voor het paard wordt gespannen. Waarom niet eerst meer inzetten op oriëntering en remediëring en voortwerken op goede starttoetsen, die goed opvolgen en na een jaar of twee evalueren en bijsturen?

Zet wat voorligt niet juist de flexibilisering en de uitstroom onder druk? Ook Johan Danen verwijst naar het aantal van 1100 generatiestudenten die in hun derde jaar nog minstens een opleidingsonderdeel van het eerste jaar moeten meenemen, maar uiteindelijk wel hun diploma halen. Voor hen leidt wat voorligt tot studieduurverlenging of ongekwalificeerde uitstroom. Wat is het antwoord van de minister daarop?

Wat voegt het ontwerp van decreet toe aan de al bestaande mogelijkheden van instellingen om de studieduur in de gaten te houden? Veel instellingen werken met toleranties. Loopt men niet het risico dat ze hun beleid op dat vlak zodanig bijsturen dat er helemaal niets verandert, behalve dan meer formalisering en juridisering? Het lid staat ook achter de uitzonderingen, maar zijn de studenten die vandaag uit de boot vallen niet vooral uitzonderingssituaties? Schiet men niet met een kanon op een mug?

Zorgwekkend is ook dat bijkomende planlast aan de hogescholen wordt opgedrongen, om zich te verdedigen tegen de beschuldiging van onvoldoende begeleiding. Ook de beperkte inzet van middelen roept vragen op. Het bedrag van 2 miljoen

euro levert minder dan één vte per instelling op, wat onvoldoende is voor duizenden studenten. Wat zegt de minister?

Verder pleit hij, als men toch doorgaat met het onevenwichtige ontwerp van decreet, voor het uitstel van de inwerkingtreding met een jaar.

Betekent de opname van de remediëring in het reguliere traject ter waarde van zes studiepunten dat andere vakken wegvallen? Een andere vraag is hoe vaak studenten aan starttoetsen kunnen deelnemen. Mogen de instellingen dat zelf bepalen? In elk geval is wat voorligt onvoldoende onderbouwd. Zijn fractie zal dan ook tegenstemmen.

1.7. Brecht Warnez

Brecht Warnez vindt het ontwerp van decreet duidelijk. Elke jongere in Vlaanderen moet kansen krijgen om zijn talenten te ontwikkelen. Het Vlaamse hoger onderwijs is een van de meest democratische en toegankelijke ter wereld. Het aanbod is ook divers genoeg om iedereen een gepaste opleiding te bieden.

Wat voorligt, wil daarbinnen inzetten op de studievoortgang. Een student moet kunnen falen en daaruit leren, maar ook successen boeken. Jongeren hebben er ook belang bij, als duidelijk wordt dat ze een bepaald diploma niet zullen halen, om zo snel mogelijk in hun studietraject geholpen te worden om een andere opleiding te volgen. Het is immers een verspilling van talent als één op de vier studenten uiteindelijk geen diploma haalt. Ook hij benadrukt dat het wijzen van de juiste weg niet alleen gebeurt met dit ontwerp van decreet en vermeldt de klassenraad, de Columbusproef en de ijkingstoetsen.

De studie-efficiëntie verhogen, vereist enkele maatregelen. Vandaag zijn de studievoortgangsmaatregelen vrij en divers, waardoor studenten vaak pas hun situatie kennen als het te laat is. Dankzij het ontwerp van decreet zal voortaan bij het begin duidelijk zijn wat de regels zijn. Dat kan niet tijdens de wedstrijd veranderen en daarom gelden ze ook pas voor de studenten die straks instromen.

De starttoetsen zijn een meerwaarde omdat ze studenten inzicht geven in hun competenties. Elke tekortkoming is eigenlijk jammer als men uit het secundair onderwijs komt, maar dat is wel de realiteit. Na de vaststelling ervan mag men van een student verwachten dat hij eraan wil werken. Hij benadrukt dat het, anders dan in andere landen, niet om toelatingsexamens gaat. Iedereen krijgt de kans om te bewijzen dat hij het toch kan.

De Vlaamse studie-efficiëntiemaatregelen moeten gebaseerd zijn op data en vroeg in het traject ingezet worden en niet pas na enige tijd. Dat er nog wijzigingen zijn aangebracht ten opzichte van het regeerakkoord, bewijst dat men alles heeft durven bekijken, meent Brecht Warnez. Men heeft het effect van de knip tussen bachelor en master berekend. De voorliggende kwam in de plaats, nadat een werkgroep data had verzameld, naast het rapport van het Rekenhof. Naast die statistische benadering wordt echter ook ruimte gelaten aan instellingen ten aanzien van studenten van wie men denkt dat ze toch hun diploma gaan halen. Feedback en begeleiding zijn cruciaal.

Tot slot heeft hij nog een aantal vragen ter verduidelijking. Is het ontwerp van decreet gescreend op zijn planlasteffect? Kan de planlast praktisch zo veel mogelijk beperkt worden? Moet de inwerkingtreding noodzakelijk in 2023-2024 plaatsvinden? Is zij volgens de minister haalbaar voor de instellingen? Zal de administratie hen daarbij ondersteunen?

Heeft de minister over de starttoetsen al gesproken met de instellingen voor hoger onderwijs? Heeft hij al een inschatting van de extra middelen die nodig zijn voor de uitbreiding naar andere opleidingen? Het lid wil ook duiding bij de organisatie ervan. Wie organiseert? Zijn ze regionaal gespreid? Wanneer worden ze georganiseerd? Komen er ook in de nieuwjaarsperiode starttoetsen voor opleidingen of studenten die starten in februari?

Met het oog op hun wetenschappelijke, predictieve validiteit is voor zijn fractie structureel en permanent onderzoek nodig. Hoeveel middelen komen er voor hun ontwikkeling, opstart en opvolging? Waarom is de deelname slechts één jaar geldig? Is dat niet mogelijk nefast voor later instappende studenten? Wat met studenten die heroriënteren, ook wat de bijbehorende remediëring betreft?

Moet voor remediëring die voorafgaat aan het academiejaar al studiegeld worden betaald? Wat zijn de gevolgen van niet-deelname aan extracurriculaire remediëring? Wat zijn de gevolgen van het niet slagen voor de eindtest van een extra-curriculair remediëringstraject? Kan (een deel van) de remediëring overgedragen worden bij een wisseling van instelling? Garandeert de minister dat de instellingen over voldoende middelen beschikken voor de voorbereiding ervan? Hoe vaak kan men deelnemen aan een starttoets?

Betekent de beperking van de volgtijdelijkheid dat een vak gevolgd hebben volstaat en slagen niet noodzakelijk is? Moet men ook deelgenomen hebben aan de evaluatiemomenten?

Klopt het dat het ontwerp van decreet de autonomie geeft aan hogescholen en universiteiten om studenten die onterecht getroffen zijn door de knip en hun diploma op korte termijn zouden halen, te vrijwaren, en wel op de twee volgende momenten? Kunnen dergelijke studenten voorafgaand aan de knip gedelibereerd worden? Kunnen ze ook na de knip in geval van overmacht en een individuele bijzondere omstandigheid toch hun studies voortzetten?

Kan de inschrijving van een student die een bindende voorwaarde niet heeft nageleefd, geweigerd worden alleen voor die opleiding of ook voor andere in de instelling die de voorwaarde oplegde?

Na de knip moet werk worden gemaakt van een warme overdracht naar een andere richting, zij het een andere bachelor of een graduaatsopleiding. Garandeert de minister begeleiding bij die heroriëntering na de knip? Heeft hij de impact van de knip op kansengroepen onderzocht? Hoe waarborgt hij dat er geen bovengemiddelde impact op hen zal zijn?

Wat houdt het recht op studiebegeleiding precies in? Wordt in voldoende middelen voorzien om het te garanderen?

Is het aangekondigde dashboard voor instellingen ook open voor studenten en ouders?

2. Antwoorden van minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* stelt dat sommige commissieleden ten onrechte laten uitschijnen dat het ontwerp van decreet tot stand is gekomen op basis van een gevoel of van zijn intuïtie. Dat klopt niet. Aan wat voorligt, is twee jaar gewerkt. Eerst werden afspraken gemaakt in de schoot van de Vlaamse Regering, die zijn opgenomen in het regeerakkoord, waarin duidelijk staat dat de flexibilisering is doorgeslagen en tot onduidelijkheid heeft geleid en dat de cijfers over het jaarlijkse aantal studenten dat het hoger onderwijs verlaat zonder diploma onrustwekkend zijn: 1800, wat neerkomt op 28 procent van alle studenten. Die zeer ongunstige resultaten in

internationaal perspectief vormen de werkelijke motivatie voor het ontwerp van decreet. Verder is het gebaseerd op voorbereidend werk en analyses van onder andere het Rekenhof. Dat heeft geleid tot een bundel, waaraan zowel de VLIR, de VLHORA, de VVS als AHOVOKS hebben meegeschreven.

De minister wijst erop dat het ontwerp van decreet veel autonomie laat aan de hogeronderwijsinstellingen. Ze krijgen vertrouwen en verantwoordelijkheid, wat vereist dat niet alles evenzeer gepreciseerd wordt. Volgens hem vond de Vlaamse Regering een goed evenwicht tussen vrijheid en duidelijkheid. Hij attendeert er nogmaals op dat geregeld het modale hulpwerkwoord 'kunnen' wordt gebruikt in de plaats van 'moeten'. Daar komt bij dat verschillende maatregelen ook nu al mogelijk zijn. Ook de invulling van bindende voorwaarden en de inhoud en vorm van de remediëring behoren tot die autonomie. De regering geeft veel handelingsruimte aan de instellingen en er wordt niet al te veel strikt decretaal bepaald, besluit de minister. Het ontbreken van een algemene cesuur op het vlak van studierendement is een ander voorbeeld.

Verder spreekt de minister het bezwaar tegen dat het ontwerp van decreet zou zorgen voor de verzwaring van de planlast en de toename van de formalisering en de juridisering. De minister verzekert dat de tekst daarop gescreend is. Elke instelling kan het decreet in eer en geweten toepassen zonder voor elke student een individueel dossier op te maken. Dat wordt immers niet verwacht door de decreetgever en ook niet van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. De huidige rechtspraak toont dat nu al duidelijk aan.

Bij de volgens sommigen te vroege datum van inwerkingtreding merkt de minister op dat het ontwerp van decreet niet uit de lucht komt vallen. Alle partners, inclusief de VLHORA, worden al twee jaar betrokken bij de voorbereiding.

Volgens de minister denken de hogescholen dat veel meer van hen wordt verwacht dan er werkelijk staat. Op het vlak van starttoetsen en remediëring zijn de inspanningen doenbaar, want aan de universiteiten bestaan die al. De hogescholen moeten inderdaad hun instaptoetsen omvormen tot starttoetsen die gecontroleerd worden afgenomen op de eigen hogeschool, zoals de ijkingstoetsen aan de universiteiten. De remediëring kan echter grotendeels ingezet worden zoals die bestaat. Het gaat trouwens niet om een totaal nieuwe opdracht of taak voor een onderwijsinstelling: toetsen afnemen, remediëren en ondersteunen, behoren integendeel tot de kerntaken.

Het instellingsoverschrijdende reglement legt de praktische informatie vast, wat volgens de minister vrij snel kan gebeuren. De universiteiten hebben hun ontwerpen zelfs al klaar. De hogescholen kunnen die gebruiken als inspiratie, suggereert de minister.

Wat de opname van volledige pakketten betreft, kunnen de instellingen hun huidige beleid voortzetten. In de uitzonderingen wordt voorzien door het ontwerp van decreet. De volgtijdelijkheid blijft wel degelijk bestaan. Ook de leerlijnen blijven bestaan. De curricula hoeven niet te worden aangepast. Wat de harde knip – of mijlpaal – betreft, is er voldoende tijd voor de aanpassing van het onderwijs- en examenreglement. Dat vraagt ook niet zoveel werk, oppert de minister. Als men daarvoor samenwerkt, zal het nog vlotter gaan. Hoe het verplichte studieadvies en de ondersteuning plaatsvinden, valt onder de autonomie van de instellingen, die dit jaar nog de financiële middelen krijgen voor de implementatie. De minister vindt 2 miljoen euro per jaar serieus wat geld voor taken die niet geheel nieuw (zouden mogen) zijn, en herinnert eraan dat ook al bijna een half miljoen euro voor de ontwikkeling van toetsen is toegekend.

De starttoetsen in de hogescholen zijn beperkt tot de lerarenopleidingen, waarvoor nu trouwens al niet-bindende toelatingsproeven in de vorm van instaptoetsen bestaan. Zij zijn daar ook al mee bezig, want de minister heeft hun dossier daarover al goedgekeurd en er in januari 2022 via het Voorsprongfonds middelen voor toegekend, meer bepaald voor de ontwikkeling en implementatie van remediëring. Volgens hun eigen timing loopt dat tot september 2023, waardoor het tijdig in orde zal zijn.

Voor de universiteiten is het nu al zeker dat er minstens tien starttoetsen zullen zijn. Er komt misschien een elfde bij in 2023, maar dat hangt van de universiteiten zelf af, die immers het tempo bepalen. De starttoetsen kunnen pas afgenomen worden als ze wetenschappelijk gevalideerd zijn, benadrukt de minister, en dat vergt tijd. Hij heeft inderdaad een inschatting gemaakt van de kosten voor de vormgeving van de remediëring. Welnu, volgens hem volstaat 2 miljoen euro voor een dergelijke beperkte groep van studenten, waarbij hij herhaalt dat zij bovenop de middelen voor de ontwikkeling en de wetenschappelijke opvolging van de starttoetsen komen.

De organisatie behoort tot de autonomie van de instellingen, die daarover afspraken mogen maken. De universiteiten hebben zoals gezegd al ervaring en voor de hogescholen zijn ze beperkt tot de lerarenopleiding. Dat ze dat zelf doen, werkt ook drempelverlagend. Het is zinvol dat ze op maat zijn van de instelling, waarmee de student op die manier voor het eerst kennismaakt. De hogescholen hebben ook al ervaring met de decentrale afname van toelatingsproeven voor de graduaatsopleidingen. Voor de logistiek van de starttoetsen kan in grote mate analoog gewerkt worden. Ook samenwerking met de universiteiten behoort tot de mogelijkheden.

Net als de rest van de organisatie valt de beroepsprocedure onder de verantwoordelijkheid van de instellingen. De elementen waartegen beroep kan worden ingesteld, zijn door de instellingen zelf vastgelegd in hun reglement. Door dat te ondertekenen, weet de student waar hij aan toe is.

De minister bevestigt dat de geldigheidsduur van het attest flexibel moet blijven voor studenten die na de start van het academiejaar nog instromen. Het attest van deelname is geldig voor het academiejaar dat start na de afname van de starttoets of, ingeval hij wordt afgenomen na de start van het academiejaar, voor het lopende academiejaar. Dat is ook een bevestiging van de bestaande toestand.

De starttoets houdt de student een spiegel voor. Omdat hij op een jaar sterk kan evolueren, zou het in zijn nadeel zijn om de resultaten het jaar nadien in rekening te brengen. De student die om gelijk welke reden beslist om het jaar nadien opnieuw een starttoets af te leggen, bijvoorbeeld voor heroriëntering, krijgt inderdaad na een jaar een nieuwe kans, verzekert de minister.

Remediëring voorafgaand aan het academiejaar is kosteloos voor de student. Daarvoor zal de minister aan de instellingen de nodige middelen ter beschikking stellen. Alleen als het om remediëring in de vorm van een opleidingsonderdeel gaat, valt het binnen het normale inschrijvingsgeld. Binnen het curriculum gelden voor een dergelijk remediëringsonderdeel dezelfde regels als voor een regulier onderdeel. Voor een keuzevak krijgt men ook een creditbewijs. Niet-deelname aan de remediëring kan worden meegenomen in de deliberatie. De instelling kan ook bindende voorwaarden opleggen. Intracurriculaire remediëring wordt zoals gezegd meegenomen in de berekening van het studierendement.

Het ontwerp van decreet legt niet vast of remediëring tussen hogescholen kan overgedragen worden. Dat valt eens te meer onder de autonomie van de instellingen, die op maat kunnen oordelen. Zij moeten wel de afspraken daarover in hun reglement vastleggen. Het aantal kansen behoort evenzeer tot de autonomie, al

lijkt het de minister evident dat men na een starttoets gebruikmaakt van de remediëring in de plaats van hem over te doen. Dat wordt echter niet vastgelegd door het ontwerp van decreet maar in het reglement van de instelling.

Wat de volgtijdelijkheid betreft, bevestigt de minister dat men wel degelijk wiskunde 2 kan volgen en ervoor slagen nadat men eerder wiskunde 1 volgde zonder te slagen. Op het einde moet men natuurlijk wel voor alles geslaagd zijn. Hij verwijst daarbij naar artikel 16. Het kan immers gaan om verschillende competenties, merkt hij op. Men heeft daar ook al ervaring mee: zeker in schakeljaren komt het voor dat studenten slagen voor vakken uit de masterjaren en blijven struikelen over andere uit de bachelorjaren. De precieze betekenis van 'gevolgd hebben' en 'deelgenomen aan een evaluatiemoment' kan door de hogeschool geregeld worden in het onderwijs- en examenreglement of in de ECTS-fiche.

Wat de harde knip betreft, benadrukt de minister dat het woord niet voorkomt in de tekst van het ontwerp van decreet, noch in de memorie van toelichting, behalve wanneer die memorie het regeerakkoord citeert. Het staat wel in het regeerakkoord, wat impliceert dat daarover een afspraak is gemaakt door de meerderheid, die ook kan afspreken om voortaan een ander instrument te gebruiken. Daarover valt te discussiëren, maar een nieuw akkoord is er nog niet.

In verband met het mogelijke probleem dat niet alle vakken elk jaar worden aangeboden, verwijst de minister naar de ervaring die instellingen daarmee al hebben. Vakken evolueren inderdaad, maar dat is nu ook al zo, terwijl studenten ook nu al op het einde van hun bacheloropleiding voor alle vakken geslaagd moeten zijn, ook voor degene die ze al jaren meeslepen. Als er een vak niet meer wordt aangeboden, dienen ze een ander te volgen en dat wordt niet anders in wat voorligt.

De minister spreekt tegen dat hij met de knip/mijlpaal verschillende drempels zou opwerpen. Het is er maar één, en wel een heel duidelijke, die komaf maakt met de verwarring en onduidelijkheid en het gebrek aan structuur. Men weet van in het eerste jaar waar men aan toe is. Dat is essentieel. De linkse oppositie suggereert om niets te doen aan het geschetste drama van de ongekwalificeerde uitstroom. Hij verzekert nogmaals dat de uiteindelijke keuze gebaseerd is op de analyse van deskundigen, die ook wordt gesteund door het rapport van het Rekenhof.

De berekening van het aantal studenten dat tegen een knip zou aanlopen, is gebaseerd op een systeem waarin geen cesuur bestaat en studenten dus geen reden hebben om hun studiegedrag aan te passen, wat net de bedoeling is van het ontwerp van decreet. Dat zal ervoor zorgen dat ze op het einde van het tweede jaar alle vakken van het eerste jaar met vrucht hebben afgelegd. Het ontwerp van decreet gaat het uitstelgedrag tegen en het meeslepen van vakken die iets moeilijker zijn. Het is een feit dat de meeste 18-jarigen op dit moment geen zicht hebben op de studievoortgangsmaatregelen die bestaan. Daar stelt wat voorligt iets tegenover dat heel duidelijk is en voor iedereen gelijk.

Er is dan ook niets elitair aan de knip, stelt de minister. Dat vooral studenten in een moeilijke socio-economische situatie getroffen zouden worden, wordt zelfs door het Rekenhof tegengesproken. Dat niet over studiebegeleiding gesproken zou worden, is pertinent onwaar, evenals de bewering dat de knip dezelfde zou zijn als die in Nederland en dat het ontwerp van decreet studenten in de blok raakt. Het geldt immers voor wie start in 2023-2024.

De minister beklemtoont ook nogmaals dat er in het decreet uitzonderingen staan voor bijvoorbeeld werkstudenten, nog afgezien van de uitzondering die instellingen kunnen maken voor studenten in een moeilijke situatie. Hij verwijst daarbij naar het artikel over overmacht en bijzondere individuele omstandigheden. Zowel de regel als de uitzondering worden ingevoerd, vat hij samen, en de beslissing

komt toe aan de hogeronderwijsinstelling zelf. Op de vraag of de tweede zin van de betreffende alinea ook van toepassing is op het tweede en derde lid van artikel 22, §3, antwoordt de minister bevestigend. Voor mogelijkheden tot het milderen van de knip waar dat nodig is, bestaat wel degelijk de nodige autonomie. Ook voor instellingen die denken dat door de knip/mijlpaal gevatte studenten toch nog een diploma kunnen halen met remediëring kan dat een inspiratie zijn.

Over de impact op kansengroepen citeert de minister het Rekenhof: "Bepaalde studentengroepen, bijvoorbeeld op basis van de vooropleiding in het secundair onderwijs, worden vaker getroffen door een snelle stopmaatregel, maar hun diplomakansen worden daardoor niet bijkomend gehypothekeerd." Verder zijn geen indicaties gevonden dat kansengroepen gebaat zijn met een andere behandeling. Ook voor hen zal meer structuur helpen, argumenteert de minister. Zij hebben evenzeer duidelijkheid en begeleiding nodig. Dat laatste, belangrijke recht wordt nu ingeschreven.

Wat de monitoring betreft, worden zoals gezegd de maatregelen zowel door de instellingen zelf als door de administratie opgevolgd en wordt het decreet na vijf jaar geëvalueerd.

Op de vraag waar een student terechtkan na een weigering, antwoordt de minister dat hij naar een andere opleiding in dezelfde instelling kan of naar een andere instelling. De weigering is beperkt tot een specifieke opleiding in een specifieke instelling.

Op de vraag naar de situatie waarin er nog één vak overblijft terwijl men er een goed oog in heeft dat de student het zal halen, antwoordde hij al. Instellingen hebben de autonomie om die student opnieuw toe te laten. Ze kunnen daarvoor een eigen beleid voeren.

Dat sommige studenten beter kunnen starten met een klein pakket, klopt, indien dat als een overgang wordt gezien vanuit het secundair naar het hoger onderwijs en het een tijdelijke situatie is. Dat kan volgens het ontwerp van decreet, maar het is niet de bedoeling dat studenten die eigenlijk een opleiding niet aankunnen, die opleiding gaan doen in schijfjes met telkens een klein curriculum. Men kan hen beter heroriënteren, waarna ze later eventueel de opleiding via een schakelprogramma opnieuw opnemen.

Dat instellingen opnieuw verplicht zouden worden om te delibereren in het eerste jaar, klopt niet. De instellingen worden daartoe niet verplicht. Daarnaast is het wel zo dat er niets mis is met delibereren in het eerste jaar. Veel instellingen hebben op dat vlak al jaren een goede praktijk. Dat betekent niet dat men de lat lager legt, wel dat men beredeneerd een student volledig voor het eerste jaar laat slagen en laat doorstromen naar het tweede jaar, ondanks een klein tekort.

Analyse leert dat studenten na de overschrijding van een drempel een grotere kans op slagen hebben. Daarom wordt ook de mogelijkheid geboden om tot 72 studiepunten op te nemen, waarmee men studenten de kans geeft om opnieuw op hun jaar te komen als ze bijvoorbeeld voor twee of drie vakken hebben moeten bissen. Dat is nu vaak niet mogelijk, hoewel studenten dat zeer graag willen en vaak ook kunnen. Dat de Vlaamse Regering erop uit is studenten hun jaar te laten overdoen voor één vak, is dan ook een foute uitspraak.

Op de vraag naar het verschil met het systeem bij de KU Leuven, denkt de minister dat er voor deze specifieke maatregel geen is. De KU Leuven is daar dit academiejaar al mee gestart.

Daarop gaat hij nogmaals in op het rapport van het Rekenhof. Om te beginnen, stelt het vast dat niet alle studenten de geldende maatregelen kennen, omdat zij vanwege de heersende onduidelijkheid door de bomen het bos niet meer zien. Hij citeert: "Een heroriëntering kan voordelen bieden: heroriënteerders behalen gemiddeld een hoger studierendement in de nieuwe opleiding, vergeleken met studenten met een gelijkaardig laag studierendement die voortstuderen in dezelfde opleiding. Een snellere heroriëntering leidt ook tot een hoger leerkrediet bij de start van de nieuwe opleiding. Als studenten met een studierendement onder 30 procent echter niet worden tegengehouden door een stopmaatregel, zal 1 op 4 van hen zich toch opnieuw inschrijven in dezelfde opleiding. Die studenten hebben een lage kans om het startdiploma te halen. Zelfs als rekening wordt gehouden met de zelfselectie na het eerste jaar, zal maar ongeveer 1 op 7 van hen het startdiploma behalen. Studenten die zich na een slechte start herpakken in het tweede jaar, hebben wel een aanzienlijke kans om toch het diploma van de startopleiding te behalen."

Over kansengroepen stelt het Rekenhof zoals gezegd het volgende: "Bepaalde studentengroepen (bijvoorbeeld op basis van de vooropleiding in het secundair onderwijs) worden vaker getroffen door een snelle stopmaatregel, maar hun diplomakansen worden daardoor niet bijkomend gehypothekeerd, omdat sommigen al een lagere kans hebben om het startdiploma alsnog te behalen."

Tijdens het volgende academiejaar, aldus nog het Rekenhof, volgen de meeste instellingen studenten met bindende voorwaarden nog in beperkte mate op, maar begeleiding is niet verplicht. Aangezien de intensievere studieloopbaanbegeleiding in de meeste gevallen beperkt blijft tot eerstejaarsstudenten, kunnen studenten die weinig initiatief nemen daardoor verder in de problemen komen. De minister besluit dat de Vlaamse Regering het advies, de analyses en de aanbevelingen van het Rekenhof volgt.

Zij werkt wel degelijk evidencebased en evidence-informed. Elke instelling heeft sinds vorige zomer een dashboard via Mijn Onderwijs, waarop ze zowel studievoortgang van haar eigen studenten en de verhouding ten opzichte van de rest van Vlaanderen kan opvolgen. Daarmee wordt het door het Rekenhof geconstateerde tekort aan data-analyse alvast geremedieerd.

Vervolgens gaat de minister in op het verschil met de harde knip in Nederland. Daar wordt de knip tussen bachelor en master gelegd, net zoals in het oorspronkelijke denkspoor van de Vlaamse Regering. Die keuze heeft inderdaad implicaties voor de studieduur, in tegenstelling tot wat voorligt. Het is niet zo dat het ontwerp van decreet de flexibilisering van het onderwijs tenietdoet. Wel wordt zij opnieuw in het teken geplaatst van haar oorspronkelijke doelstelling. Het Vlaamse hoger onderwijs blijft een van de meest flexibele systemen voor zijinstromers, studenten met een functiebeperking, topsporters enzovoort. Wat nu voorligt, geldt voor de generatiestudent, voor de 18-jarige die in het hoger onderwijs terechtkomt en verloren dreigt te lopen.

Wie een bijzonder statuut heeft, kan nog steeds minder studiepunten opnemen en trager studeren, maar zal wel altijd voor alle opgenomen vakken uit het eerste jaar geslaagd moeten zijn na vier examenkansen. Ook voor hen geldt immers dat als men na vier keer niet slaagt en bovendien al minder vakken opneemt, de kans te klein is dat men dan ooit een diploma kan behalen. Maatwerk is echter wel degelijk mogelijk, maar was niet geregeld in het Structuurdecreet en werd al jaren gevraagd door de instellingen hoger onderwijs.

Wat de gesuggereerde impact op de planlast voor levenslang leren en topsporters betreft, verzekert de minister dat er eigenlijk vrijwel niets verandert. De betrokken instellingen hebben immers nu al de mogelijkheid om te werken met aangepaste

trajecten. Ze zijn ook niet verplicht voor alle groepen in een aangepast modeltraject te voorzien en hebben dus hun planlast zelf in handen.

Tegenover het gesuggereerde onderscheid tussen academische en professionele bacheloropleidingen stelt hij dat zich in beide soorten opleidingen gelijkaardige problemen stellen op het vlak van studievoortgang. Bij de hogescholen is de problematiek zelfs groter. Er stromen nog meer studenten uit zonder diploma. Bij de generatiestudenten beloopt dat 41 procent. De knip of mijlpaal beperken tot de universiteiten zou bovendien de indruk wekken dat men in de hogescholen de lat lager wil leggen, een signaal dat hij niet wil geven. Men mag ook aan de arbeidsmarkt niet de indruk geven dat mensen voortaan trager hun diploma zullen halen, integendeel. Die snelheid maakt zeker voor de professionele bachelors een groot verschil. Door wat voorligt, zullen niet minder diploma's worden uitgereikt, maar wordt ervoor gezorgd dat de studenten sneller in de juiste opleiding zitten en er dus minder drop-out is.

3. Replieken van de leden en bijkomende antwoorden van de minister

Gwendolyn Rutten benadrukt het belang van de juiste informatie over de regeling. Zo is het misverstand over de deliberatiemogelijkheid alvast van de baan: zij bestaat nog wel degelijk en er kan dus geen sprake van zijn om voor één vak afgestraft te worden.

Heeft zij, wat de starttoetsen betreft, goed begrepen dat de instellingen samen het kaderreglement maken, waarbinnen zij vervolgens de ruimte hebben om te beslissen hoe ze het toepassen?

Zij ziet mogelijk nog wel een probleem met artikel 14, meer bepaald wat de geldigheid betreft. De huidige formulering maakt het volgens haar niet mogelijk om bijvoorbeeld in januari een dergelijke toets te organiseren, want dat zou immers betekenen dat men pas in het volgende academiejaar kan beginnen, wat voor met name de hogescholen met hun verschillende instapmomenten, niet de bedoeling kan zijn. Zij heeft het antwoord daarover van de minister gehoord, maar ziet dat niet in de decretale bepalingen.

Wat de studiebegeleiding betreft, acht zij het essentieel om te beklemtonen dat het ontwerp van decreet geen individueel, subjectief recht opent. Haar fractie is immers bevreesd voor juridisering, met name individuele studenten die argumenteren dat ze onvoldoende begeleid zijn geweest om de doelstellingen te halen.

Wat de hogescholen betreft, heeft ze begrip voor de wens van de minister om het probleem met één uniforme maatregel op te lossen, maar blijft ze vrezen dat men wel een onderscheid hoort te maken tussen academische en professionele bachelors. Die laatste zijn meer praktijkgericht. Wat doet men bijvoorbeeld met de stages? Zij dringt erop aan dat de beoordelingsmarge voldoende groot blijft. Zij stelt voor om te bekijken wat het geeft en de openheid te behouden om desgevallend de regeling te remediëren.

Haar fractie zal het ontwerp van decreet alvast goedkeuren omdat het aantal studenten dat zonder diploma het onderwijs verlaat te hoog is, maar hoopt wel dat het instrument nog verfijnd kan worden als dat nodig zou blijken. Als dat laatste niet het geval blijkt, is een belangrijke stap gezet in de richting van studieduurverkorting.

Hannelore Goeman blijft erbij dat het ontwerp van decreet op drijfzand is gebouwd, meer bepaald op simplistische ideeën, buikgevoel en gratuite veronderstellingen. Een bizarre motivatie vond ze die van Koen Daniëls: "We moeten voor ouders duidelijk maken hoe het nu precies zit, is men geslaagd of niet geslaagd?" De essentie

van flexibilisering is voor haar echter juist de gradatie en het werk op maat. Het gaat ook niet om de ouders maar om de kans voor elke student die het kan.

De suggestie dat de flexibilisering de kwaliteit naar omlaag zou gehaald hebben en dat diploma's te gemakkelijk uitgedeeld zouden worden, vindt ze een zware beschuldiging aan het adres van de hogeronderwijsinstellingen. Met welke cijfers kan men dat hardmaken?

De spreker ontkent niet dat er studenten zijn die liever op café gaan dan te studeren, maar het is overtrokken om dat te veralgemenen. Er is een groep die langer studeert, maar niet buitenproportioneel. Sommigen hebben inderdaad meer tijd nodig, vooral kansengroepen, en dan? Belangrijker dan de studieduur is dat ze met de juiste begeleiding hun diploma halen, dus het rendement, stelt Hannelore Goeman.

Het lid wijst erop dat het na de harde knip niet iedereen gegeven is om zich in te schrijven in een andere richting. De Vlaamse inschrijvingsgelden zijn niet buitenproportioneel maar voor veel gezinnen blijft 900 euro veel geld. Men kan dus alleen concluderen dat wat voorligt een stap is naar een systeem waarin het diploma niet alleen wordt bepaald door wat er in het hoofd van de student zit maar ook door de inhoud van de portemonnee van zijn ouders.

Haar fractie is er niet van overtuigd dat de aanpak van de minister iets zal veranderen aan de ongekwalificeerde uitstroom, waarvan zij overigens erkent dat die aangepakt moet worden. Volgens haar zal die juist vergroten. De minister gelooft in de gedragsverandering die zijn maatregel zal veroorzaken, maar het Rekenhof toont aan dat studievoortgangsmaatregelen daarop zo goed als geen effect hebben. Hij ondergraaft bovendien zelf zijn harde knip met de mogelijkheden tot deliberatie en tolerantie. Waarom wordt hij dan ingevoerd? De echte oplossing is voor haar meer begeleiding en goede (her)oriëntatie. Ook zij vreest tot slot een beroepscarrousel. Haar fractie zal tegenstemmen.

Jos D'Haese treedt bij dat een negatieve motivatie, zoals uitgedrukt door het woord knip, niet werkt, wat door onderzoek wordt ondersteund. Een andere woordkeuze zal dat echter niet wegnemen, want het dreigement blijft negatief. De meest juiste term blijft die van de VLHORA: harde stop. De enige oplossing is om die eruit te halen.

Ook hij treedt bij dat de ongekwalificeerde uitstroom dramatisch is en moet gereduceerd worden, maar het ontwerp van decreet zal dat aantal nog verhogen. Dat zal volgens de spreker binnen vijf jaar ook blijken uit de evaluatie. Volgens het lid haalt de minister studieduurverkorting en studierendement door elkaar, wat bijzonder kwalijk is. De vraag is immers hoeveel diploma's het onderwijs oplevert.

Dat de maatregel het uitstelgedrag zou tegengaan, noemt de minister vanzelfsprekend, maar waarop baseert hij zich om te stellen dat studieduurverlenging alleen gebaseerd is op uitstelgedrag, en waarop om te zeggen dat de maatregel dat laatste zou tegengaan? Ook hij wijst erop dat het Rekenhof concludeert dat studievoortgangsmaatregelen tot weinig of geen proactieve gedragswijziging leiden. Er is dus alle reden om aan te nemen dat inderdaad 1100 studenten extra zullen uitstromen zonder diploma, zoals de VLHORA heeft voorgerekend.

In dat verband wijst hij er ook op dat de door de minister geciteerde conclusie van het Rekenhof over kansengroepen over de bestaande snelle stopmaatregelen gaat en niet over de voorliggende. Het is dan ook geen advies maar een analyse. Het gaat ook niet om het hypothekeren van diplomakansen door de knip maar over het bijkomend hypothekeren daarvan. De minister vergeet ook de daaropvolgende zinnen van het Rekenhof over het ontbreken van data te citeren.

Het lid concludeert dat de minister zonder feitelijke kennis over het effect een maatregel doordrijft die hem een goed idee lijkt. Hij herinnert ook aan de niet bepaald rooskleurige analyse van het ontwerp van decreet die de VLHORA en de VVS tijdens de hoorzitting presenteerden.

De minister argumenteert ook zelf dat een knip tussen bachelor en master, zoals in Nederland, een probleem zou zijn, maar wat is het verschil met een vroegere knip? Er is geen reden om te denken dat die minder studenten zou blokkeren.

Volgens Jos D'Haese is de knip wel degelijk elitair. De knip zelf is gelijk, maar niet de opties ervoor en erna. Zo kan een student in zijn tweede jaar minder tweedejaarsvakken opnemen om er zeker van te zijn dat hij zijn eerstejaarsvakken haalt, dus door te spreiden en zijn studietraject te verlengen. Dat kan echter niet iedereen, maar alleen degenen voor wie het comfortabel is om een extra jaar te studeren. De maatregel heeft dan ook een verschillend effect op verschillende groepen.

Na de stop is de vraag wie over de mogelijkheid beschikt om zich na twee jaar in te schrijven in een andere opleiding. Ook dat is ongelijk voor verschillende groepen. De stop is wel degelijk een gedeeltelijke stap terug in de democratisering van het onderwijs, besluit het lid.

Hij verwacht dat iedereen die negatieve motivatie een slecht idee vindt, voor zijn amendement zal stemmen om de knip uit het ontwerp van decreet te halen, maar een nog beter idee is om het geheel niet goed te keuren. Volgens hem doet de minister immers niets meer dan bezwaren tegenspreken zonder onderbouwing en de uitwerking aan de hogeronderwijsinstellingen overlaten, waarmee men een kluwen van regels riskeert.

Brecht Warnez vindt het belangrijk dat de minister de autonomie van de instellingen heeft bevestigd om ten onrechte getroffen studenten te delibereren of uitzonderingen toe te staan in geval van overmacht of individuele bijzondere omstandigheden. Hij geeft daarvan een rekenvoorbeeld. In een instelling met 2500 studenten slagen 1250 studenten in het tweede jaar (met of zonder deliberatie). Van de rest lopen er 1100 terecht tegen de knip aan omdat ze hun diploma niet halen. Die worden dus door de knip en de heroriëntatie geholpen om niet nog jaren voort te studeren. De resterende 150 haalt wel zijn bachelordiploma binnen de vier jaar. Die onterecht getroffenen kunnen uitgezonderd worden, ofwel op voorhand omdat ze in een bijzondere categorie zitten, ofwel door deliberatie, ofwel op grond van overmacht of een individuele bijzondere omstandigheid.

De spreker waarschuwt om niet te vlug voorbij te gaan aan het belang van deliberatie. Het lid pleit voor vertrouwen in de groep van docenten. Tot slot roept hij op om, in het belang van de studenten, de duidelijkheid die uit de bespreking is voortgekomen, te blijven verkondigen.

Volgens *Johan Danen* geven de cijfers van collega Warnez aan dat de tijd nog niet rijp is om te beslissen over het ontwerp van decreet. Hij plaatst ze tegenover die van de VLHORA, die uitkomt op 1100 studenten, bijna de helft van de generatiestudenten, die ten onrechte getroffen worden door de maatregel. Dat is een veel grotere groep. Als een dergelijk decreet een kans wil maken in zijn toepassing, is minstens een begin van draagvlak nodig en dat vereist een goede cijferanalyse. Dat is er vandaag niet. Alle adviezen zijn negatief. Hij vermeldt die van de VLHORA, de VVS en het tweede van de Vlor. Ook dat laatste stelt dat niet wordt aangetoond dat wat voorligt de ultieme maatregel is om de doelstellingen te bereiken. Toch stuurt de Vlaamse Regering niet bij, hoewel zij niet aantoont dat haar ontwerp van decreet zal werken.

Ook hij vindt de ongekwalificeerde uitstroom problematisch, maar gaan de voorliggende maatregelen dat verhelpen? Wat als het uit de hand loopt en er duizenden studenten getroffen worden en men pas na vijf jaar zal monitoren om eventueel bij te sturen? Volgens het lid loopt men het gevaar dat twee generaties studenten de mist ingaan.

Eens te meer wijst hij op de onopgeloste vragen over de starttoetsen. Wat met laattijdige inschrijvers en geheroriënteerde studenten? Het gaat om duizenden, voor wie een ondubbelzinnig duidelijk antwoord nodig is.

De vraag blijft ook of de remediëring binnen of buiten het curriculum valt. In het eerste geval betekent dat extra studiepunten. Wat met de financiering daarvan? Die blijft onduidelijk. Zijn fractie zal tegen het ontwerp van decreet stemmen.

Kristof Slagmulder herhaalt zijn eerdere vragen over de adviezen van de Vlor, meer bepaald wat de stages en de verandering van keuzeoptie betreft. Wat met het studieadvies na de examenperiode als niet gewerkt wordt met een semestersysteem? Bij de stemming zal zijn fractie, die achter de geest van het ontwerp van decreet staat maar twijfels heeft over de haalbaarheid op sommige punten, zich onthouden.

Koen Daniëls herinnert eraan dat de ouders in belangrijke mate de betalers zijn van het hoger onderwijs. Is het niet logisch dat zij weten hoe het in elkaar zit en wat de slaagkansen zijn? Duidelijke communicatie is dan ook belangrijk, ook tegenover de jongeren en dat vanaf het secundair onderwijs en de adviezen die daar worden gegeven. In dat verband wijst hij ook nogmaals op het belang van de aansluiting van de doorstroomrichtingen op het hoger onderwijs en de rol van de eindtermen daarin.

Verder sluit hij zich aan bij de opmerking van Gwendolyn Rutten over de formulering van artikel 14. Het kan in het geval van een modulaire opleiding inderdaad niet de bedoeling zijn dat iemand die zijn starttoets aflegt in januari, moet wachten tot september. Dat staat ook zo in de memorie van toelichting. Ook hij denkt dat er een aanpassing van de tekst moet komen. De geest is echter duidelijk: voorafgaand aan een opleiding doet men een starttoets en vanaf dan kan men meteen starten.

Doorgeslagen flexibilisering betekent voor hem niet alleen studenten die blijven proberen zonder ooit een diploma te halen, maar ook de druk die zij zetten op docenten, hoewel die vinden dat wat dergelijke studenten doen weinig nut heeft. Wat voorligt, is een gerichte stap om in te grijpen. Het lid wijst daarbij op het belang van het individuele feedbackrapport en wat daaraan vasthangt. Als een student ervoor kiest om bepaalde dingen niet te doen waar de instelling tijd en geld in investeert, mag dat, maar dan stopt het ook op een bepaald moment.

Ook hij bevestigt het behoud van de deliberatiemogelijkheid voor hogeronderwijsinstellingen. Het lid betreurt in dat verband de suggestie van de VLHORA dat de hogescholen niets zouden kunnen en door het ontwerp van decreet aan handen en voeten worden gebonden. Dat klopt niet. Anderzijds kan ook niet alles. Die afweging is belangrijk.

Verder treedt hij het pleidooi bij om de inhoud van het ontwerp van decreet juist voor te stellen, ook al is men het er politiek niet mee eens. Het is niet zo dat iemand met geld de knip kan afkopen, benadrukt hij.

Tot slot roept de spreker het secundair onderwijs op tot informatie en goede voorbereiding, waarbij hij het vak statistiek als voorbeeld geeft; de student om zijn studie vast te pakken, waartoe hij in andere landen vaak de kans niet eens zou

krijgen als er te veel waarschuwingssignalen zijn; en de instellingen om wijs om te gaan met hun studenten zonder de lat lager te leggen, want dan wordt de democratisering onderuitgehaald door de noodzaak van een tweede diploma, al dan niet aan private instellingen.

Hannelore Goeman stelt dat de cijfers van Brecht Warnez gebaseerd zijn op kennis achteraf. Men weet echter niet van tevoren hoever iemand zal raken. Hoe kan men daarop dan deliberaties of toleranties baseren? Moeten de instellingen elk geval individueel bekijken?

Ook *Johan Danen* hoopt dat de hogeronderwijsinstellingen het niet gemakkelijker gaan maken. Hij blijft er wel bij dat de doorvoering van een dergelijke maatregel draagvlak vereist, wat nu ontbreekt. Sommige instellingen zijn voor, andere tegen. Wie de knip wil vermijden, kan dat gemakkelijk en dat is problematisch. Probleem is dat men vandaag niet weet wat werkt. Als de meerderheid er toch mee doorgaat, stelt hij voor om in elk geval sneller te evalueren dan over vijf jaar. Die termijn is immers veel te lang om aanpassingen door te voeren als die nodig zouden blijken.

Gwendolyn Rutten wijst erop dat er minstens één instelling is die het systeem al hanteert en zelfs iets strenger, door te eisen dat men geslaagd moet zijn in minstens 30 procent van de studiepunten om te mogen overgaan naar het tweede jaar. Men werkt aan de hand van oriënterende richtlijnen in de deliberaties, waardoor men bijvoorbeeld weet dat het vrijwel onmogelijk is om met 4 op 20 gedelibereerd te worden. Het is dus niet zo dat de deliberatie plots moet uitgevonden worden en nog wel op individueel niveau. Die bestaande vrijheid wordt de instellingen niet ontnomen door het ontwerp van decreet, benadrukt ze eens te meer.

Iedereen kan ergens tegenaanlopen waardoor men net niet slaagt voor een vak, maar het is het totaalbeeld dat de doorslag geeft. Als dat aangeeft dat het voor het overgrote deel niet lukt, krijgt men best zo snel mogelijk het signaal om heroriëntering te overwegen, in de plaats van helemaal aan het einde. Volgens haar is voor artikel 14 wel degelijk een amendement nodig om de bedoeling legistiek juist weer te geven.

Koen Daniëls hoopt dat in instellingen die de knip proberen te omzeilen door versoepeling in de deliberatie, de raad van bestuur en de docenten zich zullen verzetten en eisen dat de studenten die een diploma met de naam van hun instelling ontvangen ook effectief de bijbehorende competenties beheersen. Hij suggereert om de NVAO te vragen om bij haar instellingsaccreditatie in te zoomen op die verantwoordelijkheid.

Jan Laeremans herinnert aan vroegere examensystemen die nog strenger waren, waarin men niet mocht overgaan naar het volgende jaar zonder geslaagd te zijn voor alle vakken van het vorige, waarvoor men twee kansen kreeg. Men moest zijn jaar overdoen, eventueel met vrijstellingen voor bepaalde vakken. Het nieuwe systeem heeft als bedoeling om studenten sneller tot actie aan te zetten. Een dergelijke druk is volgens hem verstandig.

Minister *Ben Weyts* verwijst voor de verhouding tussen instellingsoverschrijdende en instellingsspecifieke reglementen naar artikel 14, §2, die hij voorleest. De concretisering, toepassing en interpretatie daarvan gebeurt binnen de ruimte die wordt gegeven aan de hogeronderwijsinstellingen. De decreetgever bepaalt niet hoe zij moeten delibereren. Hij verzekert nogmaals dat de uitzonderingsmogelijkheid wordt behouden.

Wat artikel 14 betreft, beklemtoont de minister dat de memorie van toelichting correct is. Het zou goed zijn als dat aangepast zou kunnen worden aan de intenties die zijn verwoord in de memorie, als technische aanpassing dan wel als amendement.

Wat de vrees van de VLHORA voor juridisering betreft, is afgesproken om te overleggen over een mogelijke verduidelijking met betrekking tot de bewijslast.

Vervolgens vraagt hij Hannelore Goeman waarom de maatregel, die zij onverantwoord en zonder grond noemt, aan zoveel instellingen al bestaat. Zijn zij allemaal onwetenden die op hun gevoel zijn afgegaan? De minister verwijst ook nogmaals naar de analyserapporten en de instanties die zijn geconsulteerd. Hij citeert eens te meer het Rekenhof, over de maatregel van de KU Leuven: "Op die manier willen ze de studenten aanmoedigen snel te heroriënteren en niet in dezelfde opleiding te blijven studeren zonder reële slaagkans. Dat voorkomt het verlies van een of meer extra studiejaren en de bijbehorende persoonlijke, financiële en maatschappelijke kosten en een verlies aan leerkrediet. Een snellere heroriëntering biedt volgens die visie een betere kans aan de student. De snelle stopmaatregel zou daarnaast een belangrijke signaalfunctie hebben om studenten te wijzen op de ernst van de situatie. Instellingen nemen aan dat het studenten kan aanmoedigen om beter te presteren of sneller uit eigen beweging andere keuzes te maken, zoals een heroriëntering."

Tot slot denkt de minister dat het probleem van stages en keuzevakken beperkt is in het eerste jaar, maar dat er in elk geval door instellingen kan op geanticipeerd worden in hun reglement.

Jos D'Haese merkt op dat de minister heeft voorgelezen wat de KU Leuven met haar maatregel wilde bereiken. Vraag is echter wat het effect was. Welnu, volgens het Rekenhof was dat zero op de studieduurverkorting. Men heeft er alleen een aantal mensen uitgegooid, niet hen aangezet om hun studieduur te verkorten. De minister gaat uit van uitstelgedrag als verklaring, terwijl er in de realiteit een veelheid aan oorzaken is. Het is volgens hem dan ook duidelijk waarom het ontwerp van decreet niet gesteund kan worden.

Hannelore Goeman blijft erbij dat geen bewijs wordt geleverd dat de voorliggende maatregelen de ambities om het studierendement te verhogen en de studieduur te verkorten, realiseren. De hogescholen zeggen zelfs dat het omgekeerde bereikt zal worden, nog afgezien van het asociale karakter ervan. Tot slot sluit ze zich aan bij de oproep om geen vijf jaar te wachten met de evaluatie.

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

1. Toelichting amendementen

De amendementen zijn opgenomen in *Parl.St.* Vl.Parl. 2021-2022, nr. 1337/2 en 3.

Minister *Ben Weyts* stelt een aantal legistieke aanpassingen voor aan het ontwerp van decreet.

De meerderheidsfracties nemen deze voorstellen van legistieke aanpassingen over in een aantal amendementen, ingediend door Koen Daniëls, Brecht Warnez, Gwendolyn Rutten, Karolien Grosemans, Loes Vandromme en Arnout Coel.

In artikel 3 wordt het begrip 'tolerantie' op de juiste plaats ingevoegd in de alfabetische systematiek van de definities van de Codex Hoger Onderwijs.

In artikel 16 en 22 wordt 'tolerantie(s)' vervangen door 'tolerantie' en het werkwoord 'verworven' door 'ingezet'.

In artikel 13 wordt, volgens de nieuwe wetgevende afspraken, artikel 'II.187bis' vervangen door 'II.187/1'.

In artikel 23 wordt de wetshistoriek aangepast.

In artikel 26 en 27 wordt ‘ingevoegd’ vervangen door ‘toegevoegd’.

Met een amendement van Koen Daniëls, Brecht Warnez, Gwendolyn Rutten, Karolien Grosemans, Loes Vandromme en Kathleen Krekels op artikel 14 wordt voorgesteld om in de voorgestelde tekst van artikel II.188/1, §1, de laatste zin van het eerste lid te vervangen.

2. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1 en 2

Artikel 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Artikel 3

Amendement nr. 2 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Amendement nr. 3 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Het geamendeerde artikel 3 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Artikel 4 tot en met 12

Artikel 4 tot en met 12 worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Artikel 13

Amendement nr. 4 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Amendement nr. 5 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Het geamendeerde artikel 13 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Artikel 14

Amendement nr. 6 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Het geamendeerde artikel 14 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Artikel 15

Artikel 15 wordt zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Artikel 16

Amendement nr. 7 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Amendement nr. 8 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Het geamendeerde artikel 16 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Artikel 17 tot en met 21

Artikel 17 tot en met 21 worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Artikel 22

Amendement nr. 1 wordt verworpen met 2 stemmen tegen 12.

Amendement nr. 9 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Amendement nr. 10 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Amendement nr. 11 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Het geamendeerde artikel 22 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Artikel 23

Amendement nr. 12 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Het geamendeerde artikel 23 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Artikel 24 en 25

Artikel 24 en 25 worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Artikel 26

Amendement nr. 13 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Het geamendeerde artikel 26 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Artikel 27

Amendement nr. 14 wordt aangenomen met 14 stemmen.

Het geamendeerde artikel 27 wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Artikel 28 en 29

Artikel 28 en 29 worden zonder opmerkingen aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

IV. STEMMING OVER HET GEHEEL

Het ontwerp van decreet over de instroom en het optimaliseren van de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs en overige organisatorische aspecten van het hoger onderwijs wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 2 bij 3 onthoudingen.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Brecht WARNEZ
Johan DANEN
Koen DANIELS
Kristof SLAGMULDER
Katia SEGERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AHOVOKS	Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen
ECTS	European Credit Transfer System
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
vte	voltijdsequivalent / voltijdequivalent
VVS	Vlaamse Vereniging van Studenten

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijziging van het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap

Art. 2. In artikel 26 van het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap, vervangen bij het decreet van 4 juli 2008, wordt paragraaf 2 vervangen door wat volgt:

"§2. Het jokerkrediet omvat bij de eerste aanvraag voor een studietoelage zestig studiepunten. Het jokerkrediet wordt aangevuld met het aantal studiepunten dat aan een student die met een diplomacontract was ingeschreven werd teruggegeven conform de bepalingen, vermeld in artikel II.204, §3, van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013.

Het jokerkrediet geldt voor de hele studieduur.".

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013

Art. 3. In artikel I.3 van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, het laatst gewijzigd bij het decreet van 3 juli 2020, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een punt 19°/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"19°/2 deliberatiecijfer: een resultaat verworven na het examen op een opleidingsonderdeel waarvoor een student geen creditbewijs verwerft, maar waarvoor een examencommissie beslist dat dit opleidingsonderdeel niet hernomen moet worden;";

2° er wordt een punt 58°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"58°/1 starttoets: een instellingsneutrale toets waaraan de student moet deelnemen als voorwaarde voor de eerste inschrijving in bepaalde bacheloropleidingen als vermeld in artikel II.188/1;";

3° in punt 69° wordt punt f) vervangen door wat volgt:

"f) het opleggen van een individuele maatregel van studievoortgangsbewaking, bedoeld in artikel II.246, §1 tot en met §6, §8 en §9;";

4° aan punt 69° wordt een punt k) toegevoegd, dat luidt als volgt:

"k) een beslissing over substantiële verschillen in competenties als een creditbewijs meer dan vijf jaar geleden is verworven als vermeld in artikel II.225, §3, tweede lid;";

5° er wordt een punt 70°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"70°/1: tolerantie: regeling in examenreglement van een instelling hoger onderwijs waarbij de student geen credits verwerft maar voor een beperkt aantal studiepunten toch het vak niet moet hernemen en waarbij de student zelf beslist voor welke vakken hij dit inzet;";

6° aan punt 76° worden de volgende zinnen toegevoegd:

"Het programma beoogt de ontbrekende competenties van het diploma dat op rechtstreekse wijze toelating verleent bij te brengen. Indien meerdere diploma's rechtstreekse toelating verlenen, gaat het om de gemeenschappelijke ontbrekende competenties;".

Art. 4. In artikel II.66/1, eerste lid, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 8 december 2017 en gewijzigd bij het decreet van 1 maart 2019, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 4° worden de woorden "het studiegebied Geneeskunde" vervangen door de woorden "de studiegebieden Geneeskunde en Tandheelkunde";

2° in punt 6° worden de woorden "het studiegebied Geneeskunde" vervangen door de woorden "de studiegebieden Geneeskunde en Tandheelkunde".

Art. 5. In artikel II.92, §2, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 25 april 2014 en vervangen bij het decreet van 4 mei 2018, wordt het woord "Diepenbeek" vervangen door het woord "Genk".

Art. 6. In artikel II.153/5 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 18 mei 2018, wordt de zinsnede "bij succesvolle voltooiing ervan leiden tot een gezamenlijk diploma als vermeld in artikel II.172, §3," vervangen door de zinsnede "samen een geïntegreerd curriculum aanbieden dat bij succesvolle voltooiing ervan leidt tot multi- of gezamenlijke diplomering,".

Art. 7. Aan artikel II.160 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 19 juni 2015 en 18 mei 2018, wordt een paragraaf 9 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§9. De studieomvang van de volgende masteropleidingen wordt uitgebreid tot 180 studiepunten:
1° de masteropleiding in de klinische biologie;
2° de masteropleiding in de specialistische tandheelkunde;
3° de masteropleiding in de specialistische mondzorg.

De opleiding waarvan de studieomvang wordt uitgebreid wordt geacht geaccrediteerd te zijn tot en met het einde van het tweede academiejaar dat volgt op het einde van het academiejaar waarin de nieuw bepaalde studieomvang voor de eerste keer geheel doorlopen werd.".

Art. 8. In artikel II.164 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 17 juni 2016 en 4 mei 2018, wordt een paragraaf 1/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

"§1/1. Studenten die ingeschreven waren in een masteropleiding klinische biologie, specialistische tandheelkunde of specialistische mondzorg in het academiejaar voorafgaand aan het academiejaar waarin de uitbreiding van de studieomvang van deze masteropleiding, vermeld in artikel II.160, §9, wordt ingevoerd, kunnen deze masteropleiding voltooien binnen de twee daaropvolgende academiejaren of kunnen inschrijven voor de in studieomvang uitgebreide masteropleiding met behoud van de verworven creditbewijzen.".

Art. 9. In artikel II.170/9, §1, eerste lid, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 18 mei 2018, wordt een punt 2°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"2°/1 voor de opleidingen, vermeld in artikel II.160, §9, waarvan de studieomvang is uitgebreid;".

Art. 10. In artikel II.170/12, vierde lid, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 18 mei 2018, wordt de zinsnede "bij succesvolle voltooiing ervan leiden tot een gezamenlijk diploma als vermeld in artikel II.172, §3," vervangen door de zinsnede "samen een geïntegreerd curriculum aanbieden dat bij succesvolle voltooiing ervan leidt tot multi- of gezamenlijke diplomering,".

Art. 11. In artikel II.176, tweede lid, van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 4 mei 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een punt 1°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"1°/1 een diploma secundair onderwijs, onderwijskwalificatie niveau 3, uitgereikt vanaf het schooljaar 2024-2025;";

2° aan punt 2° wordt een zinsnede toegevoegd, die luidt als volgt:

", uitgereikt tot en met het schooljaar 2024-2025;";

3° er wordt een punt 2°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"2°/1 een diploma secundair onderwijs, onderwijskwalificatie niveau 4, uitgereikt vanaf het schooljaar 2024-2025;".

Art. 12. In artikel II.178, eerste lid, van dezelfde codex worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan punt 1° wordt een zinsnede toegevoegd, die luidt als volgt:

", uitgereikt tot en met het schooljaar 2024-2025;";

2° er wordt een punt 1°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"1°/1 een diploma secundair onderwijs, onderwijskwalificatie niveau 4, uitgereikt vanaf het schooljaar 2024-2025;";

3° er wordt een punt 4°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"4°/1 een diploma van bachelor of master;".

Art. 13. In dezelfde codex wordt een artikel II.187/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. II.187/1. §1. Voor de inschrijving in een bacheloropleiding in het studiegebied Diergeneeskunde geldt naast de algemene toelatingsvoorwaarde, als bijkomende toelatingsvoorwaarde het gunstig gerangschikt zijn op basis van een toelatingsexamen, hierna het toelatingsexamen dierenarts te noemen. Het toelatingsexamen dierenarts wordt georganiseerd door een examencommissie.

Het toelatingsexamen dierenarts beoogt het toetsen van de bekwaamheid van de studenten om een diergeneeskundige opleiding met succes af te ronden.

§2. Het toelatingsexamen dierenarts is vergelijkend van aard.

De kandidaten die ten minste de helft van de punten behalen op elk examenonderdeel, voldoen aan de voorwaarde voor rangschikking. Kandidaten die aan deze voorwaarde voldoen, worden gerangschikt in de volgorde van de behaalde numerieke totaalscore.

De gerangschikte kandidaten met de hoogst behaalde scores worden gunstig gerangschikt, rekening houdend met het startquotum, vermeld in paragraaf 3.

De lijst met de gunstig gerangschikte kandidaten wordt definitief bekendgemaakt uiterlijk vóór 1 augustus van het jaar waarin het toelatingsexamen dierenarts is georganiseerd.

§3. Het startquotum voor de bacheloropleiding in het studiegebied Diergeneeskunde bedraagt 240 kandidaten en is gebaseerd op beroeps- en opleidingsgerelateerde parameters.

Afhankelijk van de examenresultaten die de kandidaten behalen, kan het startquotum overschreden worden. De cesuur wordt principieel getrokken tussen de kandidaten met een verschillend examenresultaat.

De Vlaamse Regering stelt jaarlijks uiterlijk tegen 1 februari het aantal effectieve starters in het lopende academiejaar vast. Indien dit aantal afwijkt van het startquotum dat voor deze opleiding voor dat academiejaar vooropgesteld was, corrigeert de Vlaamse Regering het startquotum voor het volgende academiejaar met dat verschil.

Bijkomend kan de Vlaamse Regering bij deze aanpassing van dit startquotum rekening houden met een of meer van de volgende beroeps- en opleidingsgerelateerde criteria:
1° het aantal afgestudeerden in de masteropleiding;
2° het afnemende beroepenveld;
3° de opleidingscapaciteit.

§4. Het toelatingsexamen dierenarts omvat toetsen die betrekking hebben op:
1° wetenschappelijke kennis en inzicht in de vakken biologie, fysica, chemie en wiskunde, afgestemd op de tweede en de derde graad van het algemeen secundair onderwijs voor de toelatingsexamens georganiseerd tot en met 2024 en afgestemd op de tweede en de derde graad van de doorstroomfinaliteit van het secundair onderwijs voor de toelatingsexamens georganiseerd vanaf 2025;
2° generieke competenties die aansluiten bij themata uit de beroepspraktijk van dierenartsen.

De Vlaamse Regering legt de nadere regels vast voor de indeling, de wegings- en evaluatiecriteria, met inbegrip van de afrondingsregels, de toetsmethoden en de inhoud van de examens.

§5. Het toelatingsexamen dierenarts wordt georganiseerd conform de volgende regels:
1° het wordt eenmaal per jaar georganiseerd. De organisatie ervan wordt tijdig bekendgemaakt;
2° de Vlaamse Regering kan een examengeld van ten hoogste 50 euro vastleggen als bijdrage in de organisatiekosten. Vanaf 2019 wordt het bedrag aangepast aan de jaarlijkse stijging van de index van de consumptieprijzen met als referentiedatum 1 januari 2018. Het bedrag wordt afgerond naar het dichtstbijzijnde geheel getal;
3° de Vlaamse Regering:
   a) organiseert het toelatingsexamen dierenarts volgens de nadere regels die ze bepaalt en legt die vast in een besluit. Bij de organisatie van het examen wordt voor studenten met functiebeperkingen als vermeld in artikel II.221, §2, in redelijke aanpassingen voorzien;
   b) legt de modaliteiten vast van de interne beroepsprocedure en de inzageprocedure. De Vlaamse Regering regelt de werking van de examencommissie, vermeld in paragraaf 6, en bepaalt de vergoedingen van de leden;
   c) bepaalt de nadere regels voor het vergelijkende examen, vermeld in paragraaf 1;

4° de examencommissie, vermeld in paragraaf 6:
   a) stelt een werkings- en examenreglement op waarin concrete voorschriften zijn opgenomen ter uitvoering van het besluit, vermeld in punt 3°;
   b) valideert de examenvragen en evalueert de examenresultaten;
   c) is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de examens;
   d) maakt vooraf het examenprogramma bekend en publiceert na afloop van de examens een representatief staal van de examenvragen en antwoorden;
5° de voorzitter van de examencommissie, vermeld in paragraaf 6, maakt de resultaten en de lijst, vermeld in paragraaf 2, bekend.

§6. De toelatingsexamens, vermeld in dit artikel en in artikel II.187, worden georganiseerd door dezelfde examencommissie, zoals omschreven in artikel II.187, §7.

Voor het toelatingsexamen diergeneeskunde kan de examencommissie desgevallend worden uitgebreid.

De examencommissie telt, voor wat betreft het toelatingsexamen diergeneeskunde, voorzitter en secretaris uitgezonderd, minimaal tien en maximaal twintig leden.

De leden van de examencommissie worden op zodanige wijze aangeduid uit de leden van het zelfstandig academisch personeel van de universiteiten dat de nodige expertise aanwezig is op het vlak van de medische, de tandheelkundige en de diergeneeskundige praktijk, de inhoud van de vakken, de onderwijskunde en de psychologie.

§7. De toelatingsexamens worden op zodanige wijze georganiseerd dat studenten per academiejaar aan de beide toelatingsexamens, vermeld in paragraaf 1 en in artikel II.187, kunnen deelnemen.

§8. De gunstige rangschikking voor het toelatingsexamen dierenarts in een bepaald burgerlijk jaar wordt alleen aanvaard voor het voldoen aan de bijkomende toelatingsvoorwaarde als de student uiterlijk op 30 september van dat burgerlijk jaar voldoet aan de algemene toelatingsvoorwaarden voor een bacheloropleiding, vermeld in artikel II.178.

§9. De bijkomende toelatingsvoorwaarde van gunstige rangschikking voor het toelatingsexamen dierenarts, vermeld in paragraaf 1, geldt ook:
1° voor de inschrijving in een bachelor- of masteropleiding in het studiegebied Diergeneeskunde als de student vrijstelling heeft verkregen van sommige opleidingsonderdelen of een diploma heeft behaald na een opleiding waarvoor de voormelde bijkomende toelatingsvoorwaarde niet van toepassing is;
2° voor de inschrijving in een bachelor- of masteropleiding in het studiegebied Diergeneeskunde in geval van een rechtstreekse diplomering als vermeld in artikel II.245.

§10. Studenten die in het academiejaar 2022-2023 ingeschreven zijn in de bachelor- of masteropleiding diergeneeskunde, worden vrijgesteld van het toelatingsexamen dierenarts, vermeld in paragraaf 1.

De vrijstelling van het toelatingsexamen dierenarts geldt, met behoud van de toepassing van artikel II.193, ook voor personen die buiten België een diploma van dierenarts hebben behaald en die de toelating hebben om zich aan een universiteit van de Vlaamse Gemeenschap in te schrijven voor een masteropleiding in het studiegebied Diergeneeskunde.

§11. Het bewijs van toelating van een student die gunstig wordt gerangschikt en tijdig voldoet aan de algemene toelatingsvoorwaarde, vermeld in paragraaf 8, blijft onbeperkt geldig.”.

Art. 14. Artikel II.188/1 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 8 december 2017, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. II.188/1. §1. Met behoud van de toepassing van de algemene toelatingsvoorwaarden voor een bacheloropleiding, vermeld in artikel II.178, wordt de eerste inschrijving voor bepaalde bacheloropleidingen aan de hogescholen of universiteiten afhankelijk gesteld van de verplichte deelname aan een starttoets. Een starttoets is instellingsneutraal, betrouwbaar en valide. Na de afname van de starttoets ontvangen de deelnemers een attest van deelname, dat alleen geldig is voor inschrijving in het lopende academiejaar waarin de test wordt afgenomen of in het academiejaar dat start na de afname van de starttoets.

Een starttoets test startcompetenties die nodig zijn voor het welslagen in de betrokken opleiding. De deelname aan een starttoets gebeurt onder gecontroleerde omstandigheden. Bij de organisatie van een starttoets wordt voor studenten met functiebeperkingen als vermeld in artikel II.221, §2, tweede lid, in redelijke aanpassingen voorzien.

Na de afname van de starttoets ontvangt iedere deelnemer een individueel feedbackrapport. Iedere deelnemer heeft het recht om op basis van dit feedbackrapport een gesprek aan te gaan met een studie- of trajectbegeleider in de instelling waar hij zich wenst in te schrijven.

De Vlaamse Regering legt, na raadpleging van de VLUHR, bij besluit de lijst vast van de opleidingen waarvoor deelname aan een starttoets een voorwaarde voor inschrijving is.

De hogescholen en universiteiten nemen de bijkomende inschrijvingsvoorwaarde van het afleggen van een starttoets en de verplichte remediëring die wordt opgelegd, op in hun onderwijsreglement.

§2. In afwijking van paragraaf 1, eerste lid, wordt in de instellingsoverschrijdende reglementen, vermeld in paragraaf 5, opgenomen onder welke voorwaarden en op welke wijze een student of een groep van studenten wordt vrijgesteld van de verplichte deelname aan een starttoets. Elke vrijstelling wordt gemotiveerd.

§3. De resultaten op de starttoetsen kunnen in geen geval de weigering tot inschrijving in de opleiding tot gevolg hebben.

De instellingen leggen vanaf het academiejaar 2023-2024 verplichte remediering op aan studenten die de vastgelegde cesuur of cesuren op de starttoets of een toetsonderdeel van de starttoets niet behalen. De cesuur of cesuren voor de starttoetsen worden per toets vastgelegd over de instellingen heen en opgenomen in de instellingsoverschrijdende reglementen, vermeld in paragraaf 5.

De instellingen kunnen vanaf het academiejaar 2023-2024 verplichte remediering opleggen aan een student die:
1° is vrijgesteld van deelname aan een starttoets;
2° heeft deelgenomen aan een andere starttoets dan de starttoets die overeenstemt met de opleiding waarvoor de student zich wil inschrijven.

De instellingen leggen in de instellingsoverschrijdende reglementen, vermeld in paragraaf 5, vast in welke gevallen ze verplichte remediëring opleggen als vermeld in het derde lid.

De verplichte remediëring moet zich richten op die kennis en competenties waarvoor door de starttoets remedieerbare tekorten werden vastgesteld. De instellingen voorzien in een remediëringsaanbod voorafgaand aan de start van het academiejaar alsook in een aanbod dat tijdens het academiejaar intra- of extracurriculair kan opgenomen worden. Elke instelling bepaalt autonoom de omvang en de inhoud van de verplichte remediëring. Indien de remediëring tijdens het academiejaar wordt vormgegeven, mag de omvang van de verplichte remediëring niet meer dan zes studiepunten bedragen.

Elke instelling bepaalt autonoom of er evaluatiemomenten of verplichte deelname worden gekoppeld aan de opgelegde remediëring.

De VLIR en de VLHORA volgen de validering van de verplichte remediëring en de impact ervan op studenten op. Ze rapporteren hierover jaarlijks aan de Vlaamse minister, bevoegd voor onderwijs en vorming.

§4. Een student kan een beroep instellen tegen:
1° zijn resultaten op de starttoets;
2° het niet verkrijgen van een vrijstelling van deelname aan een starttoets;
3° het niet verkrijgen van redelijke aanpassingen bij de deelname aan een starttoets, of de aard van die aanpassingen.

De modaliteiten voor het beroep worden vastgelegd in de instellingsoverschrijdende reglementen, vermeld in paragraaf 5.

§5. Alle hogescholen respectievelijk alle universiteiten leggen gezamenlijk binnen respectievelijk de VLHORA en de VLIR een instellingsoverschrijdend reglement vast. Dit bevat minimaal volgende elementen:
1° de cesuur of cesuren voor een starttoets of toetsonderdeel van een starttoets en de consequenties naar verplichte remediëring toe;
2° de consequenties naar verplichte remediëring bij deelname aan een niet-overeenstemmende starttoets of bij vrijstelling van deelname aan een starttoets;
3° de afnamemodaliteiten van de starttoetsen;
4° de vrijstellingen van de verplichte deelname aan een starttoets en de manier waarop de vrijstelling van deelname wordt verleend;
5° de regels over de beroepsprocedure;
6° afspraken rond de toekenning van redelijke aanpassingen bij de deelname aan een starttoets voor studenten met functiebeperkingen als vermeld in artikel II.221, §2, tweede lid.

De instellingsoverschrijdende reglementen worden jaarlijks opgesteld en gevalideerd door respectievelijk de VLHORA en de VLIR volgens hun eigen beslissingsregels. Ze maken deze reglementen over aan de Vlaamse minister, bevoegd voor onderwijs en vorming, uiterlijk op 15 maart van het jaar waarin de starttoetsen worden afgenomen. De instellingsoverschrijdende reglementen worden door de instellingen openbaar en makkelijk raadpleegbaar gemaakt.

§6. De deelname aan een starttoets is kosteloos. In voorkomend geval genereert ook de opgelegde verplichte remediëring voor de student geen extra kosten, met uitzondering van verschuldigd studiegeld en kosten voor het gebruikelijke cursusmateriaal.”.

Art. 15. In artikel II.190, §2, eerste lid, van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 21 maart 2014 en 8 december 2017, worden de woorden “kan in het studiegebied Geneeskunde” vervangen door de woorden “kan in de studiegebieden Geneeskunde en Tandheelkunde”.

Art. 16. In artikel II.200 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 21 maart 2014 en 1 maart 2019, worden een paragraaf 4, een paragraaf 5, een paragraaf 6 en een paragraaf 7 toegevoegd, die luiden als volgt:

"§4. Een student die zich voor de eerste keer inschrijft in een bepaalde bacheloropleiding in een bepaalde instelling schrijft zich in voor het modeltraject met een studieomvang van 54 tot 66 studiepunten per academiejaar.

Deze verplichting geldt niet voor:
1° een student die op grond van zijn dossier een geïndividualiseerd traject als vermeld in paragraaf 2 verkreeg;
2° een student met een bijzonder statuut. De instelling kan voor de groep van studenten met dat bijzonder statuut een modeltraject aanbieden met een afwijkende studieomvang;
3° een student die reeds een bachelor- of masterdiploma heeft behaald of een diploma dat daarmee gelijkwaardig wordt erkend.

§5. Voor bachelor- en masteropleidingen beperkt het instellingsbestuur volgtijdelijkheid tot het moeten gevolgd hebben van een opleidingsonderdeel of opleiding vooraleer een student een ander opleidingsonderdeel kan volgen en hierover een examen kan afleggen. In geval van risico of veiligheidsproblemen kan het instellingsbestuur daarenboven ook vastleggen dat een student moet geslaagd zijn voor een opleidingsonderdeel of een opleiding vooraleer een student een ander opleidingsonderdeel kan volgen en hierover een examen kan afleggen.

§6. Onverminderd de regels rond het leerkrediet heeft een student aan wie in het kader van een bepaalde opleiding een bindende voorwaarde als vermeld in artikel II.246, §1, derde lid, §3, tweede lid, en §4, tweede en derde lid, wordt opgelegd, het recht om binnen het academiejaar waarop de bindende voorwaarde betrekking heeft, minimaal 45 studiepunten in die opleiding op te nemen, tenzij volgtijdelijkheid als vermeld in paragraaf 5 dat niet toelaat.

Een student aan wie in het kader van een bepaalde opleiding geen bindende voorwaarde als vermeld in artikel II.246, §1, derde lid, §3, tweede lid, en §4, tweede en derde lid, wordt opgelegd en die in een vorig academiejaar niet voor alle opgenomen opleidingsonderdelen een creditbewijs of een deliberatiecijfer heeft verworven of een tolerantie heeft ingezet, heeft het recht om jaarlijks 72 studiepunten in die opleiding op te nemen, tenzij volgtijdelijkheid als vermeld in paragraaf 5 dat niet toelaat.

§7. Een student die niet voor alle opgenomen opleidingsonderdelen een creditbewijs of deliberatiecijfer heeft verworven of een tolerantie heeft ingezet, schrijft zich bij een volgende inschrijving in die opleiding ten minste opnieuw in voor alle opleidingsonderdelen waarvoor hij geen creditbewijs of deliberatiecijfer heeft verworven of geen tolerantie heeft ingezet. Indien één van deze opleidingsonderdelen een keuzeopleidingsonderdeel is, kan de student opteren voor een vervangend keuzeopleidingsonderdeel binnen de geldende afspraken van de betreffende instelling.".

Art. 17. In artikel II.201 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 8 december 2017, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, 9°, wordt de zinsnede ", §1" opgeheven;

2° in paragraaf 2, 9°, wordt de zinsnede ", §1" opgeheven.

Art. 18. In artikel II.204 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 21 maart 2014, wordt paragraaf 3 vervangen door wat volgt:

"§3. Een student die zich in een overmachtssituatie bevond waardoor hij niet kon deelnemen aan alle of een gedeelte van de examens voor de opleidingsonderdelen waarvoor hij in een academiejaar studiepunten opgenomen heeft, kan een verzoek indienen om de opgenomen studiepunten waarover de student geen examen heeft kunnen afleggen, terug toe te voegen aan zijn leerkrediet.

De student dient zijn verzoek in bij de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen. Het verzoek wordt ingediend uiterlijk binnen een termijn van drie jaar die ingaat op 1 september van het academiejaar waarop het verzoek betrekking heeft.".

Art. 19. In artikel II.221, §1, van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 21 maart 2014 en 8 december 2017, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan punt 3°, c), wordt de zinsnede ", en in voorkomend geval de risico's of veiligheidsproblemen op basis waarvan die volgtijdelijkheid wordt opgelegd" toegevoegd;

2° punt 20° wordt vervangen door wat volgt:

"20° in voorkomend geval: de bijkomende inschrijvingsvoorwaarde van het afleggen van een starttoets en de verplichte remediëring, vermeld in artikel II.188/1, die wordt opgelegd met verwijzing naar het geldende instellingsoverschrijdend reglement;";

3° er worden een punt 21°, een punt 22°, een punt 23°, een punt 24° en een punt 25° toegevoegd, die luiden als volgt:

"21° de maatregelen van studievoortgangsbewaking die kunnen worden opgelegd conform artikel II.246;
22° de wijze waarop omgegaan wordt met overmacht en bijzondere individuele omstandigheden in het kader van de maatregelen van studievoortgangsbewaking, vermeld in artikel II.246;
23° de grens vanaf wanneer een inschrijving kan geweigerd worden in eenzelfde initiële bacheloropleiding, vermeld in artikel II.246, §3, vierde lid;
24° de grens vanaf wanneer een instelling studieadvies geeft, vermeld in artikel II.246, §10;
25° de bijzondere statuten toegekend aan een groep van studenten en de voorwaarden en modaliteiten voor de toekenning hiervan.".

Art. 20. In artikel II.225 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 21 maart 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 3 wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Het instellingsbestuur kan evenwel na verloop van vijf jaar, als het instellingsbestuur substantiële verschillen kan aantonen tussen de competenties die de student volgens het creditbewijs heeft verworven en de huidige beoogde competenties van een opleidingsonderdeel, de student opleggen om die substantiële verschillen te overbruggen door een of meer opleidingsonderdelen volledig of gedeeltelijk op te nemen. De voormelde termijn van vijf jaar wordt berekend vanaf de eerste dag van de maand oktober die volgt op het academiejaar waarin het creditbewijs is verworven.";

2° in paragraaf 4 wordt de zin "De hogeronderwijsinstellingen garanderen dat een student bij aanpassingen aan het curriculum zijn reeds verworven studiepunten kan valideren binnen het vernieuwde studieprogramma." vervangen door de zin "Met behoud van de toepassing van paragraaf 3, tweede lid, garanderen de hogeronderwijsinstellingen dat een student bij aanpassingen aan het curriculum zijn reeds verworven studiepunten kan valideren binnen het vernieuwde studieprogramma.".

Art. 21. In artikel II.229 van dezelfde codex, vervangen bij het decreet van 21 maart 2014 en gewijzigd bij het decreet van 16 juni 2017, wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

"De examencommissie kan een student op gemotiveerde wijze voor het geheel van de opleiding geslaagd verklaren. De examencommissie toetst haar eindoordeel aan de doelstellingen van de opleiding en de eventuele verbijzondering die de student hiervan maakte door zijn opname van specifieke verbredings- of verdiepingskeuzes. De toepassing van dit artikel verwacht ten minste dat de student aangetoond heeft dat er sprake is van bijzondere persoonlijke of familiale omstandigheden en dat voornoemde doelstellingen bereikt werden.".

Art. 22. Artikel II.246 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 21 maart 2014, 19 juni 2015 en 3 juli 2020, wordt vervangen door wat volgt:

"Art. II.246. §1. Voor een student aan wie verplichte remediëring als vermeld in artikel II.188/1, §3, tweede en derde lid, werd opgelegd, gelden de maatregelen van studievoortgangsbewaking, vermeld in het tweede, het derde en het vierde lid.

Als een student niet heeft deelgenomen aan de hem opgelegde verplichte remediëring, kan de instelling hiermee rekening houden bij zijn deliberatie.

Als een student niet heeft deelgenomen aan de hem opgelegde verplichte remediëring, kan de instelling bindende voorwaarden opleggen.

Als een student een opgelegde bindende voorwaarde niet naleeft, kan de inschrijving van deze student een volgend academiejaar geweigerd worden door dezelfde instelling waar de bindende voorwaarde is opgelegd.

§2. Voor een student in het hoger beroepsonderwijs gelden de maatregelen van studievoortgangsbewaking, vermeld in het tweede en het derde lid.

Als een student geen 60% van de ingeschreven studiepunten van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs verworven heeft een vorig academiejaar, kan bij een nieuwe inschrijving in een opleiding van het hoger beroepsonderwijs aan eenzelfde of andere instelling de instelling een bindende voorwaarde opleggen.

Als een student een opgelegde bindende voorwaarde niet naleeft, kan de inschrijving van de student een volgend academiejaar geweigerd worden door dezelfde instelling waar de bindende voorwaarde is opgelegd.

§3. Voor een student die bij elke eerste inschrijving in een bepaalde initiële bacheloropleiding geen creditbewijs of deliberatiecijfer heeft verworven of geen tolerantie heeft ingezet voor alle opgenomen opleidingsonderdelen van die inschrijving, gelden de maatregelen van studievoortgangsbewaking, vermeld in het tweede tot en met het vierde lid.

Als een student na zijn eerste inschrijving geen creditbewijs of deliberatiecijfer heeft verworven of geen tolerantie heeft ingezet voor alle opgenomen opleidingsonderdelen moet hij deze bij zijn tweede inschrijving in een volgend academiejaar

in dezelfde opleiding verwerven. Deze bepaling blijft gelden als een student een keuzeopleidingsonderdeel bij zijn tweede inschrijving heeft vervangen door een ander keuzeopleidingsonderdeel. Deze bepaling geldt niet wanneer een student van afstudeerrichting verandert.

Als een student niet voldoet aan deze bindende voorwaarde, kan hij zich niet opnieuw inschrijven in de desbetreffende opleiding.

Als een student na zijn eerste inschrijving een studierendement behaalt waaruit blijkt dat een volgende inschrijving in deze opleiding geen positief resultaat zal opleveren, kan de instelling de inschrijving in dezelfde initiële bacheloropleiding weigeren. De instelling bepaalt autonoom de grens vanaf wanneer een inschrijving kan geweigerd worden en legt dit vast in het onderwijsreglement.

§4. Voor een student die niet in een opleiding van het hoger beroepsonderwijs is ingeschreven, gelden de maatregelen van studievoortgangsbewaking, vermeld in het tweede tot en met het vierde lid.

Als een student geen 60% van de ingeschreven studiepunten verworven heeft in een vorig academiejaar, kan bij een nieuwe inschrijving aan eenzelfde of andere instelling de instelling een bindende voorwaarde opleggen.

Als een student na vier examenkansen geen creditbewijs of deliberatiecijfer verworven heeft of geen tolerantie ingezet heeft voor een opleidingsonderdeel waarvoor per academiejaar in twee examenkansen is voorzien, of na twee examenkansen voor een opleidingsonderdeel waarvoor per academiejaar in één examenkans is voorzien, kan een volgende inschrijving geweigerd worden of kan bij een nieuwe inschrijving in dezelfde opleiding aan dezelfde instelling de instelling een bindende voorwaarde opleggen.

Als een student een opgelegde bindende voorwaarde niet naleeft, kan de inschrijving van deze student een volgend academiejaar geweigerd worden door dezelfde instelling waar de bindende voorwaarde is opgelegd.

§5. Als uit de gegevens van het individueel dossier van een student blijkt dat een volgende inschrijving in het hoger onderwijs geen positief resultaat zal opleveren kan een instelling de inschrijving van de student op gemotiveerde wijze weigeren.

§6. De bindende voorwaarden die een instelling kan opleggen overeenkomstig dit artikel, worden autonoom bepaald door de instelling. Een instelling kan afwijken van het opleggen van een bindende voorwaarde of van het weigeren van een inschrijving van een student overeenkomstig dit artikel indien een student overmacht of bijzondere individuele omstandigheden kan aantonen.

§7. De maatregelen van studievoortgangsbewaking worden opgenomen in het onderwijsreglement, evenals de wijze waarop overmacht en bijzondere individuele omstandigheden kunnen worden ingeroepen.

§8. De student van wie de inschrijving in een bepaalde opleiding geweigerd is overeenkomstig dit artikel, kan zich opnieuw inschrijven in dezelfde opleiding als hij na de weigering tot inschrijving een diploma van het hoger onderwijs heeft verworven of na een wachttijd van zes jaar.

§9. De instelling kan in bijzondere gevallen en op objectieve gronden de stage of een ander praktisch opleidingsonderdeel vroegtijdig beëindigen, als een student door zijn gedragingen blijk heeft gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van een beroep waartoe de opleiding die hij volgt, hem opleidt.

De student van wie de stage of het praktische opleidingsonderdeel met toepassing van het eerste lid is beëindigd, heeft geen recht op een tweede examenkans als vermeld in artikel II.223.

De beslissing om een stage of praktisch opleidingsonderdeel vroegtijdig te beëindigen, wordt omstandig gemotiveerd.

§10. De instelling geeft een studieadvies aan iedere student die na zijn eerste examenperiode een beperkt aantal studiepunten verworven heeft. De instelling bepaalt autonoom de inhoud van dat advies, de grens vanaf wanneer en de wijze waarop dat advies wordt verleend.

§11. Iedere student heeft het recht om een gesprek aan te gaan met een studie- of trajectbegeleider.

§12. De bepalingen in dit artikel worden vijf jaar na de inwerkingtreding ervan geëvalueerd. De uitkomsten van de evaluatie worden samengebracht in een openbaar verslag.".

Art. 23. In artikel II.285, tweede lid, van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 21 maart 2014, worden de woorden "en de instelling voor hen geen aangepaste examenregeling heeft geboden" opgeheven.

Art. 24. In artikel III.9, §6, van dezelfde codex, wordt in de tabel het jaartal "2023" vervangen door de zinsnede "vanaf 2023".

Art. 25. Aan artikel III.11 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 4 mei 2018, wordt een paragraaf 9 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§9. Vanaf het begrotingsjaar 2026 wordt het aandeel in het variabele onderwijsdeel VOWun dat de opleidingen bachelor in de diergeneeskunde en master in de diergeneeskunde, aangeboden door de Universiteit Gent en de Universiteit Antwerpen, genereren, vastgelegd op een bepaald percentage, namelijk het procentuele aandeel dat die opleidingen in VOWun van het begrotingsjaar 2022 genereren. Dat percentage wordt verdeeld onder de Universiteit Antwerpen en de Universiteit Gent op basis van het aandeel van die universiteiten in het aantal uitgereikte diploma's in de bacheloropleiding en masteropleiding diergeneeskunde in de periode 2013-2014 tot en met 2017-2018.".

Art. 26. In artikel III.13, §3, derde lid, 3°, van dezelfde codex, toegevoegd bij het decreet van 4 mei 2018, wordt het jaartal "2023" vervangen door het jaartal "2024".

Art. 27. In artikel III.14, §4, derde lid, 3°, van dezelfde codex, toegevoegd bij het decreet van 4 mei 2018, wordt het jaartal "2023" vervangen door het jaartal "2024".

Art. 28. In artikel III.22, §3, van dezelfde codex, wordt in de tabel de zinsnede "2020 en 2021" vervangen door de zinsnede "vanaf 2020".

Hoofdstuk 4. Inwerkingtreding

Art. 29. Dit decreet treedt in werking vanaf het academiejaar 2023-2024, met uitzondering van:
1° artikel 5, dat in werking treedt vanaf het academiejaar 2022-2023;
2° artikel 24, artikel 26 en artikel 27, die in werking treden op 1 januari 2023;
3° artikel 3, 2°, artikel 13 en artikel 14, die in werking treden op 1 maart 2023.

Artikel 28 heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2022.